GUSTAVSBERGAREN

SOMMAREN 1968

GUSTAVSBERGAREN

Orts- och personaltidning
Utgiven av diskussionscirkeln
Forum, Gustavsberg
Redaktör och ansvarig utgivare:
Edla Sofia Arvidsson
I redaktionen:
Margareta Hald
Fotos Hilding Ohlson
Redaktionens adress:
AB Gustavsbergs Fabriker,
Gustavsberg
Telefon 0766/301 00
Postgiro 27 51 73
Övriga i redaktionskommittén:
Fritz Berg
Bertil Peterson
Axel Björkman
Pren.avgift pr år 8:— utlandet 10:—
Tryck: E. Olofssons Boktryckeri AB
Stockholm 1968

Årg. 26. Nr. 3.

Ur innehållet:

Från redaktionen, 1 — Forum-debatt, 2 — Företagsnämnden, 4 — Resa med Företagsnämnd, 6 — Stipendier och premium, 9 — Det andra Gustavsberg, 10 — 54 år i Gustavsberg, 12 — Sung-skärvorna, 14 — Saltstänk, 15 — Bilduppslag, 16 — Till sjöss, 18 — Konsum-Domus, 20 — Om orientering, 21 — Segling på Farstaviken, 22 — Nya ansikten, 23 — Stipendieresan, 26 — Fotbollsäsongen, 28 — John Johnson, 29 — Pastorsämbetet, 30 — Konfirmation, 31 — Minnenas kväll, 32.

Omslagsbild: Sommar

Linnéa borealis, denna lilla slanka, försynta, sega och starka skogsblomma, hon är sommarblomman. Att hitta henne i en talldunge på Ölands alvar en het, stillastående julidag, det är som att komma ända in i sommarens innersta. Solen kan med svårighet sända en enda stråle in i det doftande, ljuvliga dunklet. Men värmen stannar där i skydd av stammar och snår och den berusning man erfar där inne är av det ljuvligt ofarliga slaget. Tillnamnet borealis har hon fått för att hon håller till här uppe i nordanvinden. Men hon har mera exotiska släktingar i Mexico och Östasien. Den är mer prunkande och kan hittas i växthus på nordligare breddgrader. Att hon fått sitt förnamn av Linné, vår store, det visste Ni väl. Och för en smålänning är hon landskapsblomma.

Om Ni ids tänka på jobbet, kan Ni följa med Edla-Sofia på företagsnämndsresa till våra kompisar ute i landet. Och på bildsidan har vi tagit middagspaus med hjälp av Hilding.

Hur äventyrligt det kunde vara för en gustavsbergare att trampa svensk botten i minerade farvatten under första världskriget berättar Axel Pettersson med karg sentimentalitet och humor. Hans resebeskrivning blev så omfattande, att den blev en följetong, som fortsätter i höstnumret.

Och reser Ni till Gustavsberg på semestern, blir Ni guidade av Mats Rehnberg, som ger oss en historisk glimt av vår broderort på Västkusten.

Medan Ni läser om detta och lite annat smått och gott önskas Ni inte bara en berusande träff med Linnéa. När Ni ankrar upp vid en gammal fallfärdig brygga, som den vid Ekedalslund på omslaget eller strövar i nordliga fjällmarker, tar fiskesemester i hemfarvattnen eller annanstans eller sitter utanför stugknuten och njuter av egenodlad växtprakt ska Ni ha det så bra! Och njuta av den sommar, som vi alla längtar efter nio månader av året, men som när den kommer bara varar tre veckor. Detta sas väl under treveckorssemestern. Nu har vi ju fyra veckors sommar. Måtte den bli bra! Till dels blir den väl vad man gör den till.

Redaktionen

TVÅ PARAGRAFER SOM GER OSS TRYGGHET

När vi talar om paragrafer förknippar vi dem ofta med krångel. Vi talar om paragrafryttare som skapar svårigheter för oss när vi vill göra något vettigt. Men ofta hjälper oss paragraferna till en rätt och rättigheter.

För handikappade medborgare är det två paragrafer som skapats under det senaste året och som kommer att få stor betydelse. Den ena hann statsrådet Olof Palme på eget initiativ placera in i byggnadsstadgan under sin korta sejour i Kommunikationsdepartementet. I byggnadsstadgans § 42 a anges nu att byggnad till vilken allmänheten har tillträde skall i görligaste mån utföras på sådant sätt att den också är tillgänglig för handikappade medborgare. Det betyder att varuhus, teatrar, kyrkor, skolor, butiker, ungdomsgårdar och andra samlingslokaler och mycket annat i fortsättningen skall utformas med hänsyn till dem som har rörelsehinder. Det åligger byggnadsnämnden i kommunen att övervaka att bestämmelserna följs och uraktlåtenhet härtill kan medföra åtal. Tyvärr har statens planverk inte fått fram tillämpningsföreskrifterna ännu varför bestämmelsen inte kan tillämpas fullt ut förrän efter den 1 juli i år.

Det har varit nödvändigt att lagstifta i frågan då man annars glömmer att det i vårt land finnes 470.000 människor som inte kan klara trappor och alltså utestänges från en rad samhällsaktiviteter om man inte beaktar deras rättmätiga krav.

Men det är inte överallt som man avvaktat lagstiftningen utan på eget initiativ sökt beakta handikappades behov. I Gustavsberg har vi fått en ny förvaltningsbyggnad där det bl.a. finnes ett bibliotek, folktandvård och försäkringskassa. Med hänsyn till alla dem som inte klarar trappor har man där installerat hiss. Man får också hoppas på att även "runda tornet" med dess många trappor får en hiss. Det är inte minst angeläget att den kommunala förvaltningsapparaten kan nås av handikappade.

I Aspvik ligger De handikappades riksförbunds rekreationshem och det är därför vanligt att deras gäster söker sig till Domusvaruhuset i Gustavsberg. De noterar med tillfredsställelse att varuhuset är uppbyggt efter principer som tillgodoser handikappades behov. Självöppnande dörrar gör det lätt att

ta sig in med rullstol. Och har man själv inte sådan med sig kan man låna en stol som är höj- och sänkbar och sålunda tillgodoser individuella behov. Varorna är placerade i montrar på sådant sätt att det går lätt att nå det mesta från sittande ställning. Utgångarna genom kassorna är också så pass rymliga att det går att komma ut med varorna, vilket inte är så vanligt i alla varuhus. Huset bör kompletteras med en låg ramp då det nu har ett trappsteg vid entrén.

Bilen har stor betydelse för den handikappades frigörelse och möjlighet att verka självständigt, att komma till arbete, till affärer, att hålla kontakter med vänner, att deltaga i idrottsverksamhet och andra fritidsaktiviteter. Bilen är den rörelsehindrades ben och alltså inte en bekvämlighetsanordning utan främst ett tekniskt hjälpmedel. Genom att statsbidrag utgår till handikappade som är i behov av bil för utbildning eller arbete har allt fler handikappade kommit ut i arbete från att tidigare ha varit förtidspensionärer. I den bilträngsel som råder på parkeringsplatser har den handikappade svårt att hävda sig. För honom är det nödvändigt att kunna parkera bilen på ett avstånd från t.ex. en affär som möjliggör för honom att gå eller rulla sig fram till dessa. Ibland måste de gå av bilen mot en trottoarkant eller på ett ställe där det finnes en avfasad kantsten vilket ger möjlighet att komma upp på trottoaren utan annans hjälp. Man anordnar därför numera särskilda parkeringsplatser för handikappade vid varuhus, bostäder och arbetsplatser dit handikappade söker sig. Hittills har det varit på allmänhetens goda vilja som man hoppats men en statlig utredning har i dagarna lagt förslag om förbud att parkera för andra än handikappade bilförare på parkeringsplatser som är utmärkta som handikapp-platser. Men det bör inte vara nödvändigt att få en tvingande paragraf. På de flesta håll respekterar man utmärkningen ändå. Det gör man emellertid dåligt i Stockholm — och Gustavsberg. Men det är förmodligen stockholmare som inte kan gå några meter utan utnyttjar de parkeringsplatser för handikappbilar som finns vid Domus entré. Låt oss hjälpas åt att hålla dessa platser fria. Dessa är nödvändiga för många svårt handikappade kunder. Platserna kommer att utmärkas tydligare efter den utbyggnad av parkeringstorget som nu sker.

Den andra paragrafen som jag syftade på i inledningen hittar vi i socialhjälpslagen. Socialminister Sven Aspling har i propositionen till årets riksdag föreslagit — och riksdagen har nu beslutat — att det skall åligga socialnämnden att tillgodose medborgarnas behov av omvårdnad. Därmed menar man att socialnämnden inte bara skall dela ut understöd utan också tillse att medborgarna kan få den service som de är i behov av på grund av olika slag av handikapp. Många handikappade är i behov av praktisk hjälp för att få hårvård, fotvård, besöka tandläkare, få hem mat för att själv laga eller färdiglagad, och mycket annat. Om de inte får denna hjälp blir de förr eller senare i behov av att komma in på någon institution för vård.

En av de viktigaste åtgärderna för kommunerna är att ordna transporttjänst. Inte alla handikappade vill lösa sin förflyttning med eget fordon. För dem måste man skapa en transporttjänst som står öppen i samma utsträckning som de allmänna kommunikationerna för oss andra. Inte alla kommuner har resurser för att ordna detta men det bör vara möjligt att göra det i samverkan med andra kommuner. Det är en fråga för samarbetsnämnden i kommunblocket liksom hela frågan om hur man skall tillgodose sociallagens bestämmelser om service till handikappade. I den mån man kan lösa transporttjänsten inom en hel region är detta lyckligast. Ofta arbetar ju handikappade liksom andra medborgare i en kommun och bor i en annan. Kommungränserna får här inte utgöra ett hinder. I Stockholms läns landsting föreligger nu en socialdemokratisk motion om att landstinget skall övertaga ansvaret för transporttjänst för handikappade. Men även om den inte skulle gå igenom bör det inte hindra kommunerna på värmdölandet att snarast lösa frågan.

Varje år invalidiseras omkring 4.000 människor genom trafikolyckor. Reumatism, MS, muskeldystrofi, cancer, diabetes, kärlsjukdomar och många andra sjukdomar medför svår invaliditet. Vi tänker kanske inte på detta till vardags och därför ser vi inte över våra "försäkringar". Visst har vi ATP, sjukförsäkring, yrkesskadeföräkring m.m. som ger oss pengar om det händer oss något. Men lika viktigt är det att vi kan få något för dessa pengar. Att vi kan få rehabilitering. Vi är så lyckligt lottade att vi bor inom ett av de få landstingsområden där det finnes rehabiliteringsklinik. Den ligger i Danderyds lasarett. Men vi måste också se till att vår miljö hemma är sådan att vi kan klara oss om det händer något. Därför är det viktigt att våra samhällen är handikappvänliga, att vi har en kontinuerlig produktion av handikapplägenheter (till vilka statsbidrag utgår för merkostnaderna) även om vi inte känner till behovet idag. Vi måste ha rätt att kräva att kommunen tillhandahåller den

Företagsnämndens sammanträde i Fristad måndagen den 22 april 1968

Rapporter från resp., samarbetskommittéer granskades. Ur dessa kan noteras att det första torkskåpet på *HPF:s* benavdelning är i drift och att det andra torkskåpet är under installation. En skurkvarn har hyrts och är placerad i rågodskällaren. — *TPF:s* tillverkning och leveranskapacitet i jämförelse med första kvartalet 1967 har ökat. Vidare beräknas en ny Gibbonsugn vara klar att tas i bruk mot slutet av maj och ett magasin för godset vid Gibbonsugnarna är beställt. Städarnas arbetstider har diskuterats och ett sammanträffande mellan städarna, verkstadsklubben och arbetsledningen skall äga rum. — I *BKF:s* samarbetskommitté har utöver sedvanlig information diskuterats skyddsarbetet, rationaliseringar i emaljverket, ackorden och lunchrumsfrågor. Skiftgången i emaljverket kan beräknas fortsätta hela 1968 för att den budgeterade produktionen skall kunna hållas. På personalfronten har en del förstärkningar gjorts, bl.a. har en planeringsman och en produktionsingenjör anställts. — *Lager och Transport* har ventilerat produktions- och lagersituationen. En ny lagerbyggnad för avd. A:s varor är under projektering och den kommer i första etappen att ge 2.700 kvm lageryta. Förslag om rullbana vid lastning av badkar är under granskning. En diskussion om möjligheterna att få en del av badkarslagret inbyggt gav till resultat att frågan skall vidareutredas.

I *Skyddskommitténs* rapport ingår rekommendationer om allmän översyn av el-centralerna, så dessa blir lättillgängliga och fredade från upplag av material. — En provkollektion med montrar över skyddskador skall uppsättas på de olika fabrikerna. — Årsstatistiken för 1967 utvisar att 64 yrkesskador för arbetare inträffat, 2 för tjänstemän samt att 14 färdolycksfall ägt rum. Antalet sjukdagar för arbetare var 1.337, motsvarande 7.574 förlorade arbetstimmar. Yrkesskadefrekvensen kan sägas vara låg — endast 5,4 per 100 industriarbetare. Till följd av dessa tillfredsställande siffror kommer fackföreningen att premieras med Kr. 3.600:—, varav Kr. 2.000:— skall användas till inköp av broschyren: "Låt oss samverka mot olycksfallen" och Kr. 1.600:— skall disponeras för kostnader i samband med skyddsverksamheten.

Förslagskommittén har hittills under 1968 fått in 17 förslag. Av dessa och tidigare bordlagda har 18 premierats med tillsammans Kr. 1.610:—. Från och med april månad kommer hr Mårtensson att överta ordförandeskapet efter hr B. Bram.

Personalträffarna har återupptagits som arbetsorgan, där representanter för företagsledning, produktion, fackorganisationer och personaltjänst möts till överläggningar kring personalfrågor av skilda slag. Hittills har i år två sådana träffar hållits. Från dessa rapporteras att omplaceringar, skolkontakter, pensionsfrågor, produktionsförändringar m.m. ventilerats. — Planer på att få till stånd en s.k. allmän grupp, en serviceavdelning med möjlighet att låna ut personal till avdelningar som tillfälligt har arbetskraftsbehov, har diskuterats och är under utredning. — En kommitté som skall presentera förslag som syftar till systematisering av introduktionen i företaget är också i arbete. — Enhetliga regler och föreskrifter i alkoholfrågor skall utformas av företagsläkaren, produktionstekniske chefen och personalavdelningen. —

Diskuterades principer vid personalfrågors behandling vid omstruktureringar inom företaget. Hr B. Andersson framhöll att varsel i god tid bör ges berörd personal samt att företagsläkaren i ett tidigt skede kopplades in så att de medicinska synpunkterna beaktas. Hr D. Hjerpe underströk att de rent mänskliga aspekterna måste få mycket stort rum vid frågor av detta slag. Hr F. Öhlin påpekade att personalkommittén bör ägna ergonomifrågorna mycken uppmärksamhet samt att väl tilltagna varseltider och uppföljningen av personalträffarna är

---

service som är nödvändig för att rehabiliteringsarbetet skall kunna fullföljas även sedan vi lämnat sjukhuset.

Det är detta som de två paragraferna i byggnadsstadgan och socialhjälpslagen vill ge oss. Inte bara dem som nu är skadade utan också alla vi som går, ser och hör hyggligt idag.

Nils Wallin

grundläggande för en riktigt utformad personalpolitik i detta avseende.

Arbetsutskottet har vid sina sammanträden behandlat följande frågor med rapport och beslut i Företagsnämnden enl. nedan:

Beslöts kalla hr Hjalmar Olson till ständig medlem och hedersordförande i Företagsnämnden. — 1967 års bokslut föreligger klart och kommer att analyseras på nämndens junisammanträde. — Separat semesterlön för industrien kommer att utbetalas den 27 juni. — En fråga om generell inarbetning av tid för att få längre sammanhängande ledighet vid jul har behandlats. En sådan inarbetning ansågs ej praktiskt genomförbar. — Arbetsutskottet har ingående behandlat frågor kring ergonomiutbildningen. — Den framtida lunchrumsverksamheten och bildandet av en central lunchrumskommitté hänsköts till junisammanträdet. — Informationsträffar för kommunalmän och andra intresserade kommer att anordnas under hösten. Arbetsutskottet arbetar vidare i frågan för att kunna presentera detaljprogram. — Meddelades att Gustavsbergs kommun ingår i den gemensamma bostadkö, som upprättats inom Stor-Stockholm. — En nybyggnad, som skall inrymma flertalet av våra service- och underhållsavdelningar kommer att uppföras. Beslöts att vid framtida planering av nybyggen samråd mellan projektgrupp, arbetsledare och arbetare i högre grad än vad som förekommit bör ske. Hrr Edqvist och Öhlin betonade nödvändigheten av att söka hålla kostnaderna nere vid nybyggnation bl.a. genom ordentlig förplanering och hårdare styrning under byggnadstiden. — Förhandlingar pågår mellan företaget och försäkringskassan om årlig ersättning till företagsläkaren i stället för nuvarande system med ersättning för varje läkarbesök. — För att söka förbättra vidareinformationen beslöts att företagsnämndsledamot, som tillhör samarbetskommitté i och genom denna skall svara för att upplysningar lämnas om företagsnämndens arbete och om dess fattade beslut. — Fabrikens högtalaranläggning fungerar otillfredsställande och en översyn skall göras i samråd med personalavdelningen och berörda parter. — Från arbetsutskottet meddelas också att H. Bernhard från Bostadsstyrelsen vid ett senare nämndsammanträde kommer att hålla ett föredrag över ämnet: "Den framtida bostadsbyggnationen". — Ett förslag till ändring av rasterna på mekaniska verkstaden kommer att utredas av arbetsutskottet.

Hr Öhlin gav en redogörelse för marknadsläget och produktionen. Han framhöll inledningsvis att det ännu är för tidigt att komma med en utförligare analys av läget. Det är många faktorer som spelar in och påverkar våra möjligheter. Vi förväntar oss en produktion av i runt tal 100.000 lägenheter per år under den kommande treårsperioden och det är givetvis väsentligt för oss att dessa förväntningar inte kommer på skam. Effekter av hyresregleringens ev. frisläppande och talet om sänkt bostadsstandard är också frågor som i högsta grad angår oss och som vi får vara vakna för. Ytterligare en angelägen uppgift är att utröna hur vi ska möta utbytes- och moderniseringsmarknaden på bästa sätt.

För våra fabriker är situationen i stora drag följande: På *Badkarsfabriken* är order- och leveransläget tillfredsställande även om lagret av säkerhetsskäl kunde vara något större. — En ökad offertgivning kan noteras på *smidda pannor*. Priskonkurransen är dock mycket hård i synnerhet på de mindre pannenheterna. För våra tornpannor synes dock avsättningsmöjligheterna vara goda. — *Kyldiskavdelningens* orderingång har varit bättre än den uppgjorda prognosen, varför en viss optimism kan sägas föreligga. — En ökning av utleveranserna på *TPF* jämte en förbättring av primautfallet får utgöra en snabbskiss från vår sanitetsfabrik. — För Plastavdelningen är produktionen och orderingång ungefär i linje med uppgjord prognos och de rationaliseringar som gjorts under 1967 börjar nu ge resultat. En del nya plastproduktioner är också att vänta. — På *Hushållsporslin* kan en stagnation iakttagas och problem med lagerhållningen är märkbar. Mot slutet av året väntar vi dock en produktivitetsökning. För *Konstgods* är det angeläget att få fram nya produkter och våra konstnärer är helt inställda på detta. — För *Oxelösunds* del är utleveranserna av muffrör större än uppgjorda prognoser.

—Nya pannmodeller är under framställning i *Reftele* och vi räknar också med att en ny el-varmvattenberedare kommer. — I *Gånghester och Fristad* följer produktionen och leveranser i stort uppgjorda prognoser, förutom en, som vi hoppas tillfällig, nedgång vad beträffar avloppsrör.

Hr Öhlin presenterade helt kort två nyutkomna skrifter, "Sekretess- och säkerhetsskydd" från Industriens Försvarsbyrå och "Kooperativ idé i strukturomvandlingens tid" av Lars Eronn. Beslöts att inköpa var sitt ex. till nämndledamöterna för vidare studium. — Beslöts att en studieresa för våra lunchrumskommittérade skall anordnas.

Sekr.

RESA MED FÖRETAGSNÄMND

Vår Företagsnämnd besökte sina kollegor i Gustavsbergsföretagen i Reftele och Gånghester-Fristad den 22 och 23 april, med avresa den 21 april. Red. som i god tid bett om ett reportage från resan fick istället en inbjudan att deltaga. En utmärkt idé som man kan ha nytta av flera gånger.

Resan startade från Farstaviken den skönaste av aprils solsöndagar, (som bekant kom vintern tillbaka i maj, trots Vaxholmsgubbens löfte). Jag trampade nervöst på startlinjen och ängslades för att kvinnorna i nämnden skulle komma försent till avresan. De kom inte alls. De två tappra som jag har skrutit med i flera år fanns inte längre med i nämnden. Jag var på väg med en enkönad företagsnämnd. En situation som kan vara nog så spännande, men vars bakgrund är högst diskutabel ur rättvisesynpunkt. Vår äldsta fabrik har övervägande kvinnlig arbetskraft och de kvinnliga tjänstemännen är en stor grupp. Upp till kamp, mina systrar.

Sex bilar med debattsugna män. Man skymtade dem genom bilfönstren i såväl Svea- som Götaland och det syntes på gester och huvudskakningar att mycket blev dryftat som av tidsnöd inte hunnits med i nämnden.

När vi steg av i Jönköping var vi alla infödda gustavsbergare. Ett sammansvetsat gäng inför den främmande omgivningen. Även om de "äkta" bara med några procent översteg den kvinnliga representationen. Karl-Erik och Ruben fick dock ett varmt skimmer i ögonen och såg ut att trampa på sin mammas gata. K-E försvann också mycket riktigt fram på kvällen till svärmor.

Alla deltagare i denna resa vet att staden har ett utmärkt hotell som heter Portalen, men om den har något nattliv att tala om är oklart. Vårregnet hade anlänt till Småland och det enda som lockade oss var hotellets komfort och Sunes rum med kvarglömd TV. Morronen därpå kunde vi därför fortsätta resan pigga och utsövda till Gånghester förbi Jönköpings blommande vitsippsbackar och knoppande bokskogar.

Det var lite knepigt att hålla reda på landskapsgränserna, men snart kände jag i luften att vi närmade oss mitt vilda, västliga hemland. Längre västerut än till Borås kom vi dock aldrig men det var ju inte så illa i alla fall.

Solen sken över Gånghester. Chefen, dir. Nils Lundberg och hans medarbetare väntade på trappan, kaffe och information följde. Erik anslöt sig till gruppen och nu var bilarnas antal sju.

N. Lundbergs Fabriks AB, plastbranchföretag sen 1945 övergick 1961 till KF och Gustavsbergsgruppen. Företagets produktion omfattar i första hand PVC-rör till kommunala tryckledningar för vatten och avlopp, samt till avloppsledningar i bostäder, industrier o.s.v. PVC-rörens användbarhet, låga vikt etc. ger dem en alltmer betydande roll i modern VA och VVS-teknik.

Vi kunde under rundvandringen konstatera, det som Gånghesters ledning och personal visste sen länge, att nu var rocken för liten och det var tid att utvidga. Nyanläggningen i Fristad blev vårt nästa mål.

Här har fabriken fått köpa hela gamla I 15:s exercisfält på 370.000 kvm med centralt och utmärkt läge samt nära kontakt med Borås.

Våra värdar visade oss runt i den väldiga enplansbyggnaden som mäter 180 x 75 m. Produktionshallen får en golvyta på 4.800 kvm, lagerutrymmen 7.000, fabrikskontor och laboratorium 1.500 kvm.

Bygget som fått lokaliseringsbidrag beräknas

Intresserade besökare i Gånghester

kosta 12 milj. och ytterligare 11 milj. går åt till maskiner.

Nya ljusa arbetslokaler, ändamålsenliga personalutrymmen och inte minst stora trivsamma fritidsområden hoppas ledningen skall kompensera de 160 anställda i Gånghester för alla de svårigheter en flyttning kan föra med sig. Ungefär ett hundra ytterligare kommer att kunna beredas arbete i Fristad. Den manliga dominansen var total i Gånghester. I Fristad hoppas man också kunna anställa kvinnlig arbetskraft.

Efter rundvandring och lunch vidtog företagsnämndens intressanta sammanträde som snabbt förde oss tillbaka till de gustavsbergska problemen. Om detta kan läsas på annan plats i tidn. i företagsnämndens protokoll.

På slingrande backiga grusvägar gick sen resan vidare till Reftele. Vi kom fram utan större missöden. Att vi lekte följa John och Folke samt Birger ledde oss åt fanders i Uddebo behöver ju inte ges en djupare innebörd. Omskakade, hungriga och i behov av små utrymmen med Gustavsbergs största försäljningsobjekt intog vi Reftele hotell vid sjutiden. Ortstidningens flygande reporter var på plats och plåtade våra först anlända direktörer. Platschefen, Sten Ahlqvist hälsade oss välkomna och tyckte att jag förvisso var en modig kvinna som reste med 22 karlar. Jag grubblade hela kvällen över vad det kunde vara för dolda farligheter i detta att åka runt med 22 kompisar. Men jag blev lugn igen när jag hörde att Reftelechefen är relativt nyanställd och knappast kan känna till gedigna gustavsbergare.

Reftele hotell var väl bevarat trettital. Så populärt som trettitalet är i dag så borde hotellet vara mest "inne" i Svea rike. Byggnadskonstruktion, inredning allt som då i vår ungdom, vi som är medelålders. Att alla nycklar gick till alla rum var ju en pikant detalj som inte kan bindas till detta decennium men så mycket annat t.o.m. lyhördheten var trettital. Förlåt, Kurt och Verner, jag visste inte att det fanns så mycket synpunkter på MTM-metoden och vad Ådalskravallerna hade för roll i sammanhanget fick jag aldrig veta för då somnade jag, döv av trötthet.

Även service eller mänsklig omvårdnad var klart trettital. Redan kl. 06.00 sågs spridda delar av AB Gustavsbergs Fabrikers företagsnämnd fika i matsalen. Säg mig det stadshotell som har pannan på vid denna tidiga timma. Fyra stadiga poliser stärkte sig även för vidare vägspärrar. Det är något visst med småländska poliser. Ni skulle sett hur stiligt de gjorde honnör till avsked och sa: Får vi önska herrskapet en trevlig resa, vi skall till Värnamo. Det är service de — om dom nu skulle till Värnamo.

Straxt efter åtta började vi rundvandringen i den gamla mysiga Reftelefabriken som nu upprustats och rationaliserats. Här gör vi villapannor. Röda, svarta, blå, stora, små och de nyaste som är modernt färgsatta i ljusa kulörer, vitt, blått och mest liknar tvättmaskiner.

Under detta och alla de andra fabriksbesöken, njöt jag oerhört av att vara besökare och inte guidebas. Gruppen hörde till de där besvärliga som sprider sig över lokalerna och återfinnes inbegripna i djupsinniga samtal med jobbarna.

Nog knöts det kontakter och byttes synpunkter på varjehanda under den här resan och det var väl det som ytterst var meningen. Vi kommer så gärna tillbaka till Reftele om vi blir inbjudna när företaget är upprustat och alla goda idéer förverkligade.

Ja så återstod ännu ett fabriksbesök på vårt program. Vi skulle se KF-ägda Sv. Gummifabriks AB i Gislaved, åtminstone den del som gällde plast. Plastavd. är företagets näst största produktionsavsnitt och uppvisade 1967 en kraftig produktionsökning.

Vi såg, begrundade och beundrade. Inte minst den imponerande utbyggnaden av plastavd. som drar en kostnad av 16 milj. 4 milj. till byggnaden, resten till maskiner. Företagets plastavd. tillverkar huvudsakligast plastfolier.

Liksom vi håller sig företaget med internationell personal. Och vet Ni, vi träffade något så ovanligt fint som en kvinnlig SIF-ordförande för en stor och manligt betonad avdelning.

Efter en god lunch med sympatiskt korta tal var vi redo för resan hem, ljuva hem vid Farstaviken, det var väl inte utan att vi längtade aldrig så lite tillbaka trots alla trevligheter. Alla sju bilarna med innehåll lär ha kommit åter till Gustavsberg utan äventyr. Dock på olika tider allt eftersom hågen stod till Smålands handelsträdgårdar, Huskvarnas fiskaffärer med färsk röding, Gränna polkagrisar eller den fagra utsikten över Vättern. Lennart och jag erövrade två väldiga exemplar av Refteles blå lilja och Bertil ville hoppa av vid varje jordhög i Småland och Östergyllen samt lasta full nya bilen med svart underbar mylla till gräsmattan.

Väl åter i Gustavsberg konstaterade vi att vi åkt över 100 mil och att det småländska regnet hade hunnit före oss och vattnat våra torra täppor. Allt var ganska gott.

Edla Sofia

STIPENDIER OCH PREMIUM

Vän av skolan: Gott studieresultat i avslutningsklasserna (7 st. à 50:—)

Monica Wester	$9g^1$
Jeanette Poroli	$9g^2$
Kristina Lindfors	$9g^3$
Maj-Britt Brun	9h
Benny Lindvall	9t
Peter Erret	9ha
Evy Fors	9ht
Lars Wallén	9tp

Skolstyrelsens skolbyggnadskommitté:
Premium till klassens bästa kamrat: (avslutningsklasserna)
Bok 15:—

Mats Larsson	$9g^1$
Andera Erderyd	$9g^2$
Carina Holmberg	$9g^3$
Jan-Christer Lindgren	9h
Lennart Levin	9t
Lena Lehto	9ha
Gunilla Jonsson	9ht
Ove Thelberg	9tp

Barlowska fonden: Målsmannen skall vara anställd vid AB Gustavsbergs Fabriker:
Premium främst i avslutningsklasserna till 4 elever, som visat intresse och fallenhet för slöjd och hemkunskap.
Bok (ca 15:—)

Birgit Berglund	9h
Britta Fallstig	9h
Eva Edman	9ht

Svårigheter att få fram 4 elever enl. stipulationerna varför resterande premium delas ut vid avslutningen 1969.

Premium i teckning: Gåva av anonym givare (5 st.)
Bok (ca 15:—)

Karin Åström	8a
Monica Åström	8a
Ann Harding	$9g^3$
Kristina Lindfors	$9g^3$
Ulla-Britt Svensson	$9g^3$

Premium i slöjd: Konsum Gustavsberg (6 st.)
(Värde ca 25:—)

Håkan Karlsson	8a
Monica Wester	$9g^1$
Ove Westerberg	$9g^1$
Ann Harding	$9g^3$
Gunilla Pettersson	$9g^3$
Evy Fors	9ht

Anonym givare: Premium i musik (3 st.) (Bok ca 15:—)

Michael Jeansson	$9g^1$
Birgitta Fröberg	$9g^2$
Lena Markeryd	9h

GIF och skolstyrelsen: Idrottspremium: (2 st.)
Resa till idrottslägren i Visby

Eva Öhrn	8c
Magnus Elfving	8d

Trafikpremium: fr.o.m. årskurs 4 t.o.m. åk 6 Bok (ca 10:—)

Tommy Johansson	4b
Åsa Holmér	4c
Ulf Arvidsson	5a
Ragnhild Nordgren	5b
Ulla-Lena Svensson	5c
Lena Gelin	5d
Linda Gynning	6h
Bernt Ekholm	6c
Åke Karlsson	3-4 Pilhamn

Trafikpremium: Till de tre mest trafikkunniga högstadieeleverna
Bok (ca 15:—)

Mikael Samuelsson	7c
Inger Franzén	8d
Matz Larsson	$9g^1$

Utlandsstipendium: AB Gustavsbergs Fabriker (5 st.)

Marie Öhlund	$9g^1$
Per Öhlund	$9g^1$
Zürich, Schweiz (Ty)	
Kerstin Ahlberg	$9g^2$
Marie-Louise Thalin	9ha
Forest Hill, England	
Lena Wannefors	$9g^3$
Lausanne, Schweiz (Fr.)	
Reserv: Matz Larsson	$9g^1$

Dagny Bjurlings minne (1 st.) Till elev som aktivt verkat i elevrådet (Minnessak (ca 50:—)
Karin Göransson $9g^2$

Cederströmska fonden (ca 23.000:—) och Roos' fond (ca 350:—) Sedan en tiondel av avkastningen lagts till kapitalet, används återstoden till belöning åt sådana elever, som frivilligt arbetat för allas trivsel och säkerhet. (Skolpoliser, korridorvakter, ordningsmän m.fl.):

BIBLIOTEKSVAKTER

Ingela Thalin	5b
Eva Jakobsson	5b
Lena Heikilä	5b

KORRIDORVAKTER

Kerstin Alberg	$9g^2$
Birgitta Fröberg	$9g^2$
Jeanette Poroli	$9g^2$
Jesper Fellke	$9g^2$
Kjell Nilsson	9t
Kjell Olsson	9t
Kjell Eriksson	8a
Heinz Develius	8a
Peder Jakobsson	8a
Benny Lindvall	9t
Karin Velkov	$9g^3$
Ulf Jansson	$9g^1$
Harry Karlsson	$9g^1$

SKOLPOLISER

Ari Nauska	7c
Bengt-Åke Djupdahl	7c
Annika Gustavsson	7c
Ivar Karlsson	7c
Sonja Lingeståhl	6b
Karl Edvardsson	8c
Ylva Berglöf	7e
Benny Bergqvist	7b
Susanne Ekström	6a
Ulla Levin	6a
Sven-Ove Lindgren	7a
Eva Frank	6c
Åke Backa	6a
Christina Göransson	6c
Glen Develius	6a
Bernt Högren	7a
Birgitta Fingahl	9b
Ann-Marie Sundelius	9g
Ann-Sofie Öster	9a

Hilding har varit ute och strövat, som ofta, och funnit denna underbara vitsippssluänt. Den är för längesen utblommad och vacker på ett annat sätt i dag. Och den får bevisa att om man sköter uthuggning, gallring och markvård med ömhet och sug i blicken, kan man återställa eller nyskapa en landskapsbild eller enbart detaljer. Man k a n förbättra inte bara försämra naturen. Det är skönt att tänka på — och viktigt.

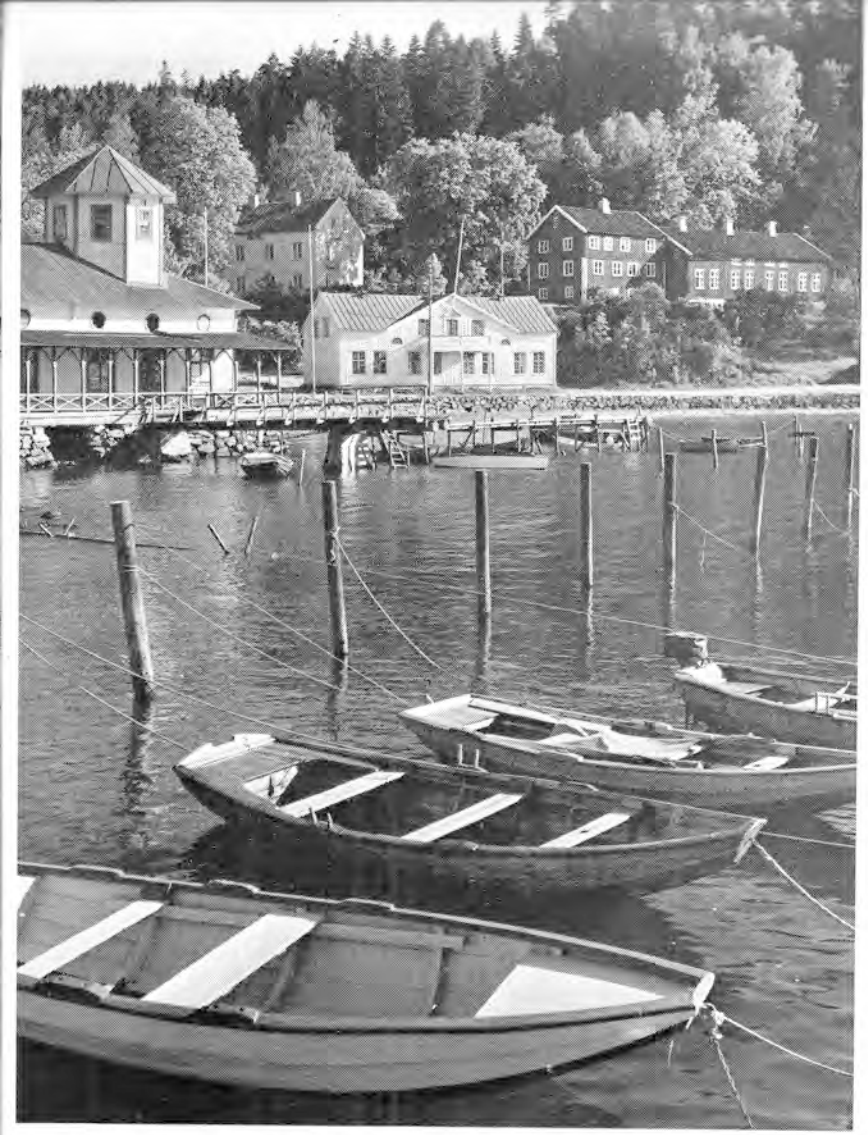

Så här såg det ut i "Det andra Gustavsberg" 1949. I förgrunden varmbadhuset.

Detta är de sista baderskorna 1949. Starka och förtroendeingivande, som syns. Augusta Widmark (29 år i Gbg), Emma Johansson, 72 år (36 år i Gbg), Lilly Willeborg, 53 år, Karin Andersson, 53 år, Gerda Andersson, 65 år.

DET ANDRA GUSTAVSBERG

För att undvika besvärande förväxlingar har vi vänt oss till folklivsforskaren för att reda ut begreppet Gustavsberg.

När jag var 10 år gammal bodde vi en sommar vid Kolström, ett av de få ställen i Sverige, där man kunnat uppleva något som erinrade om ebb och flod. Naturfenomenet inträffade då ångfartygen "Strömma kanal" eller "Najaden" kom plöjande genom den trånga farleden, pressande upp allt vatten farmför sig och skapande några sekunders påtaglig vattenbrist akter om propellern. Ehuru våra barfotavandringar icke fick utsträcka sig så långt, visste vi genom hörsägner, att fortsatte man landsvägen förbi Lemshaga, kom man till den stora kustorten Gustavsberg med stenhus, skorstenar, fabriker och stenkyrka. Pilhamns kapell hemma vid Kolström var ju ett gult trähus utan torn och alltså ett föga värdigt Gudshus. Dess attraktioner för barn bestod i en målning av psalmprästen Ödman, avbildad till sängs, enär han sades ha förmånen att aldrig behöva stiga upp, samt graven över Calle Cederström, flyghjälten som störtade vid en färd över Ålands hav.

För mina bröder och mig utgjorde Gustavsberg ett besvärande problem. Vår farfar, som vi bara sett avbildad med skägg på tavlor, hade varit badhusläkare vid Gustavsberg. De badhus, som man kunde iakttaga runt om Gustavsberg på Värmdö, tycktes ytterst oansenliga för att ha egen läkare eller också var sanningen den att vår farfar måste varit en mycket kuriös läkare. Då våra kusiner kom med nattåg från farfars Gustavsberg, förstod vi motvilligt, att det var en annan ort än det Gustavsberg, dit handlande Nilssons hästar travade lätt från Kolström.

I ett land som Sverige, där kungliga personer under 4 sekler burit namnet Gustaf och inspirerat otaliga andra — t.o.m. min morfar som var småbrukare på Kroppefjäll — att heta Gustaf, får man räkna med att det skulle kunna finnas många ortsnamn på Gustav. Dalarna har en hel gammal kyrksocken, som lystrar till detta mansnamn, medan det anspråkslösa Småland nöjt sig med att kalla en socken för Jenny.

Postmästaren i Gustavsberg på Värmdö torde vara en av de personer, som har den största erfarenheten av att Sverige håller sig med tvenne namnkunniga Gustavsberg. Hans kollega i det andra Gustavsberg når man under adressen "Uddevalla Bad" för att inte varje brev skall behöva returneras tvärs över landet.

När en plats heter Gustavsberg, kan man vara säker på att den är döpt ungefär som en människa döps t.ex. till att heta Gustav. Dopet innebär, att man velat hedra någon genom att låta personnamnet återfinnas i ett ortsnamn. Dit hör Karlskrona, Ulricehamn, Kristinehamn, Örnsköldsvik, Oskarshamn och otaliga andra namn, som vem som helst kan finna i minnet.

Gustavsberg vid Uddevalla bär sitt namn som heder mot Gustav III, som på mångahanda sätt ivrade för att hans namn och person skulle uppmärksammas. Det var f.ö. han som gjorde sig en namnsdag 6 juni för att påminna sin samtid om att han var släkt med sin namne Gustav Vasa, vilken som bekant blivit vald till kung 1523 just 6 juni.

Gustavsberg vid Uddevalla hette tidigare Baggetofta och var känt som hälsobrunn av samma slag som Ramlösa, Porla eller Medevi, ehuru av mindre dignitet. Detta andra Gustavsberg intar emellertid en mycket viktig ställning såsom introduktionen till en stor del av vårt nutida fritidsliv. Det sammanhänger med att man här kom på den märkliga upptäckten, att vatten inte endast var hälsosamt att dricka utan att det även med fördel kunde användas för utvärtes bruk. Det andra Gustavsberg blev Sveriges första badort. Redan vid början av 1770-talet tog man här av hälsoskäl salta bad. Ingalunda i havet utan uppvärmt saltvatten i ett särskilt badhus på land.

Att salta bad var hälsosamt var ingen svensk uppfinning utan endast en tillämpning av erfarenheter från kontinenten och England. På västkusten växte talrika badorter upp. Till sin typ kom dessa att erinra om brunnsorterna med hotell för gästerna, restaurang och societetshus för fritidssamvaro. I Stockholms skärgård kom utvecklingen att gå delvis i andra banor. Dalarö, Furusund och Utö är försök till badortsanläggningar i västkustens stil. Men flertalet sommargäster kom att bygga egna villor som i Skurusundet eller hyra in sig hos skärgårdens fiskare och bönder såsom Strindberg skildrat detta i "Hemsöborna".

Det andra Gustafsberg blev tidigt namnkunnigt. Gustav IV Adolf skickade dit sin klena son, som efter farfar hette Gustaf. 1804 sjöng ortens barnhusbarn följande sång till hans ära.

> Prins! Om bönens lågor vinna
> Gåva av försynens hand
> Skall Du hälsans styrka vinna
> uti böljan vid vår strand.

Sverige var vid denna tid ett oroligt och revolutionärt land, ty den så varmt hyllade kronprinsen blev som bekant med sin avsatte fader landsförvisad 5 år senare.

Gustavsberg var ett sommarmål för otaliga kända svenskar. Här blev rabulisten von Braun och den frisinnade August Blanche bekanta första gången på grund av att bägge hellre hängde vid bardisken än deltog i dansen. Även Böttiger och Tegnér umgicks där på somrarna. Härom diktade den förre:

> Jätteskalden, Nordens Esaias
> Han, det storas sångare, det frias,
> Lände hit en vacker Julidag
> och med honom följde även jag.

I Tegnérs Gustavsbergsdikter läser man:

> Väl hänger himlen över berget tung.
> dock frodas eken, blomstrar blygsam ljung,
> och gräset vaggar, tusen blommor nicka
> med hatten på, och hälsa på min flicka.

Alltjämt lever sanna eller osanna traditioner på Gustavsberg om Tegnérs intresse för det täcka könet.

Även Fredrika Bremer har hyllat Gustavsberg:

> Från skilda kanter möttes vi
> bekanta, obekanta,
> Men i en evig harmonie
> vi alla är bekanta . . .
> Vi äro mer vi bada ju
> i samma salta vågor,
> I luft, i hav vi äro Du
> I hälsa och i plågor . . .

Tiden har i åtskilliga avseenden runnit förbi det Gustafsberg, som var vår äldsta badort, belägen innerst i Byfjorden. Men ännu öppnas varje sommar restaurangen. I badhotellets rum kan man hyra in sig bland möbler av äkta rokoko och med kinesiskt 1700-talsmåleri på väggarna. Societetshuset med dess musikläktare mottager dagligen förvånade besökare, som finner en av vårt lands mest säregna festsalar i fullständigt orubbat skick. Det Gustafsberg, som ofta sammanblandas med sin motsvarighet på Värmdö, är alltså en ur många synpunkter betydelsefull svensk miljö.

Mats Rehnberg

54 ÅR I GUSTAVSBERG

I vår båtklubb finns en del äldre båtar, somliga har blivit Gustavsberg trogna hela tiden. Låt oss följa ett av dessa båtöden, "Kockens".

Hon byggdes 1900 enligt uppgift i Uppsala på Nymans verkstäder. De hade köpt 6 st. lozermotorer på c:a 5 hkr från Amerika och skulle börja seriebygge.

Alla ägare i en båt.

Eftersom motorn var ganska tung fick båtens form bestämmas efter den. Aktern blev ganska bred och bärig men också karakteristiskt felvänd.

1914 fick Anton Kock se båten på Räknäsvarvet. Hon hade då legat på land ett par somrar och var i rätt dåligt skick. Anton Kock köpte henne emellertid för 500:— utan motor, tätade henne provisoriskt och fick henne hembogserad och tog upp henne på prämvarvet. På hösten åkte Kock ut i lumpen, det var ju krig. Kock hade sen tid på sig att hitta lämplig motor.

Så småningom fick K. kontakt med Moranäs-Kalle, som hade bagar Klangs motor till salu. Denne som bodde i Neglinge och sålde bröd med båt hade bytt till starkare motor.

Det var en 6 hk encylindrig Velox. Den gjorde 650 varv och hade ett lugnt, tuffande ljud, som jag väl kommer ihåg.

Kock som nu döpt båten till Ingrid efter dottern fick stor glädje av båten. Den var målad gulvit och hade inredning och sarg i mahogny.

Han använde den mest till familjebåt men också till att köra föreningar, bärplockningsgäng och avdelningsutflykter. Enligt tradition åkte arbetskamrater ut om kvällarna direkt från jobbet med kaffe, musik och smörgås. Eftersom det jobbade många minderåriga i fabriken på den tiden så var alla åldrar representerade i ett arbetslag. Han körde också turister till Saltsjöbadstävlingarna.

Båten låg nedanför Haga och hade varvsplats på den s.k. kragslipen på Ekedalslund. Där fick den för övrigt ligga under hela andra världskriget.

Efter kriget fortsatte Kock med båtlivet till 1950, då åren började ta ut sin rätt. Han sålde då båten till Ejnar "Biffen" Hedberg. Han körde i tre år med den gamla motorn, men bytte 1953 till en 8 hkr Solo. Andra året försvann den gulvita färgen. Hedberg renskrapade båten, som ända sedan dess varit trären. Maken till fint båtträ ser man sällan numera.

Hedberg höll mest till på Baggen och Ingarö fjärd. Det var fisketurer och badturer. Men också en och annan tur till Grand Hotells bakficka, varefter man kunde höra sång under hemfärden.

1963 sålde Hedberg båten, som då döpts till "Kocken" efter förre ägaren, till Gunnar Gustavs-

son. Denne använde båten till familjebåt och åkte till Nämndöskärgården varje veckohelg.

Han sålde midsommaren 65 till finländaren Matti Sippilä. Då flyttade båten tillbaka till Haga, där den legat under Kocks tid. Namnet Kocken förfinskades till Kokki. I våras sålde Sippilä till Paavo Pallasaro och vi får alltjämt glädjas åt att ha henne i vår båtklubb och åt att hon ingår i vår flotta, fast hon kommit upp i pensionsåldern. Men visar man bara kärlek till en båt kan hon tjäna ägaren hur länge som helst.

Det är nämligen något visst med båtar eller som Wilhelm Kåge sa: "En bil är en plåtlåda, som för en mellan två punkter, men en båt älskar man."

Ta gärna en titt på Kokki, hon ligger i Kontorshamnen mitt för grinden. Hon bär sina 68 år med heder.

Torsten Rolf

NTF MANAR

I Sverige inträffade 2.820 kollisioner mellan bilar och cyklister eller mopedister under år 1967. 2.213 av dessa inträffade inom tättbebyggt område. Ungefär var sjätte olycka inträffade i samband med att bilen skulle köra om tvåhjulingar eller i samband med filbyte. Flera sådana olyckor kunde säkerligen ha förhindrats om cyklisterna och mopedisterna använt en "avvisningspinne" för att påminna bilisterna om att cyklisterna behöver väl tilltaget utrymme på körbanan, säger NTF. Sådana "avvisningspinnar" finns nu att tillgå i handeln. De består i princip av en cirka 40 cm lång pinne med en flagga, reflex eller dylikt. Pinnen skall fästas på cykelns eller mopedens pakethållare och peka vinkelrätt ut åt vänster. Anordningen bör vara så utformad att den lätt fälls framåt — alltså in mot cykeln — om den skulle "touchas" av en bil. Detta krav måste ställas, då bara en lätt påkörning annars kan dra omkull tvåhjulingen. Vidare bör spetsen på pinnen vara sådan att den inte repar lackeringen på en bil. Pinnen skall kunna fällas in och hållas kvar parallellt med cykelns körrikning. Det kan vara lämpligt att fälla in den i mycket tät och mycket långsamtgående trafik på trånga stadsgator.

SEGLING PÅ FARSTAVIKEN

Det formligen vimlade av små segel på Farstaviken en helg i början av juni. Efter Värmdövägen och på Kyrkbron stannade förundrade stockholmare sina fordon. Gustavsbergare samlades i hamnarna, i sina båtar och på Kattholmen och lät sina blickar spela över viken. En vacker syn? Många log. Vad sysslade man med? Några visste, andra förstod — kappsegling.

Gustavsbergs Segelklubb avhöll sina traditionella porslinsseglingar med deltagare från hela stockholmstrakten. Bland andra deltog europamästaren i moth-jolle, Lennart Lind.

Det finns många syften med dessa seglingar. Ungdomar från Gustavsberg får i en ädel tävlan mäta sitt seglingskunnande och sina båtar mot konkurrenter från andra håll. Folk får möjlighet att på nära håll studera en segeljolles egenskaper. Fler ungdomar kan bli intresserade att pröva på denna sport och fritidssysselsättning. Mammor och pappor kan bli övertygade om att försöka ordna en båt åt sin tjatande son eller dotter. Det är inte så farligt som det kan se ut. Båtarna är osänkbara, alla jolleseglare använder flytväst och följebåtar finns i närheten. Slutligen är det väl så att det blir ganska vackert på viken . . . inte sant?

Resultat från GSK:s porslinssegling den 8—9 juni.

St. Lundgren

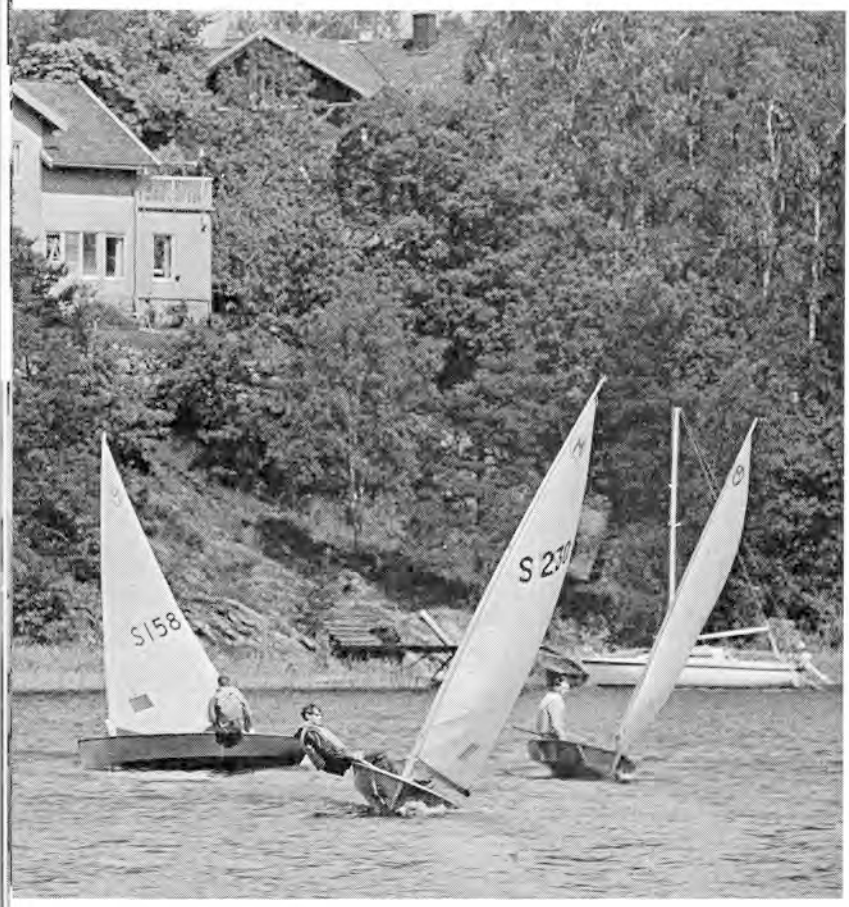

Moth:	Klubb	Platssiffra
1. Lennart Lind	NBS	4
2. Peter Lundqvist	StrBK	8
3. Mats Persson	VSS	14
4. Bo Hård af Segerstad	NBS	18
Jenö Debröczy	SMC	19
6. Mats Appelgren	GSK	19
7. Ljusk Ola Eriksson	GSK	23
Trissjolle:		
1. Magnus Enborg	Måsungen	5
2. Jens Wikström	GSK	9
3. Peter Hansson	GSK	10
4. Anders Sörman	Måsungen	11
Enterprice:		
1. Thomas Pettersson		5
Örn-jolle:		
1. Carl-Erik Tempte	GSK	4
2. Michael Nygren	GSK	8
3. Kjell-Olof Andersson	GSK	11
4. Peter Lundqvist	StrBK	15

En av John Johnsons sista Lofotentavlor.

JOHN JOHNSON

Gustavsbergssonen och konstnären John Johnson har avlidit i vår, 53 år gammal.

John Johnson kom som andra gustavsbergspojkar till fabriken i unga år och blev tack vare sina konstnärliga anlag en av Kåges medarbetare. Han var figurmålare fram till -38 då han flyttade härifrån för att vidareutbilda sig. Studerade vid Otte Skölds målarskola, Académie Julian, Paris, Académie Libre, Stockholm och företog studieresor i många länder. Han har deltagit i samlingsutställningar i Stockholm och landsorten genom Konstfrämjandet, Unga Tecknare, Nationalmuseum, Vårsalongen m.fl. Johnson blev sedermera lärare i Åke Pernbys målarskola, en fortsättning på Otte Skölds skola. Han har också haft separatutställningar på Galeri S:t Nikolaus i Stockholm. Furuviksparkens djurvärld fängslade honom ständigt liksom natur och arbetsliv i Lofoten. Vi återger i svartvitt en av hans sista tavlor från Lofoten som trots frånvaron av färg ändå ger en föreställning om hans kraftfulla måleri och uttrycksfulla teckning av människor i arbete.

FILMSTUDIO

Från flera håll har visats stort intresse för bildandet av en Gustavsbergs Filmstudio. Intresserade av detta projekt kallas till sammanträde i Gustavsbergs Teater onsdagen den 21 augusti 1968 kl. 19.00.

Margareta Hald *Marianne Landqvist*

Frukostrast. Det ligger lust i ordet.
Det kan betyda vila, avkoppling, stimulans.
En kopp kaffe vid solväggen en vårdag.
Ett schackdrag — en spännande spelöppning
medan pannan klarnar.
Kanske en stilla spader i lunchrummet
och vem minns nu den subtila njutningen
i att dricka kaffe från fat.

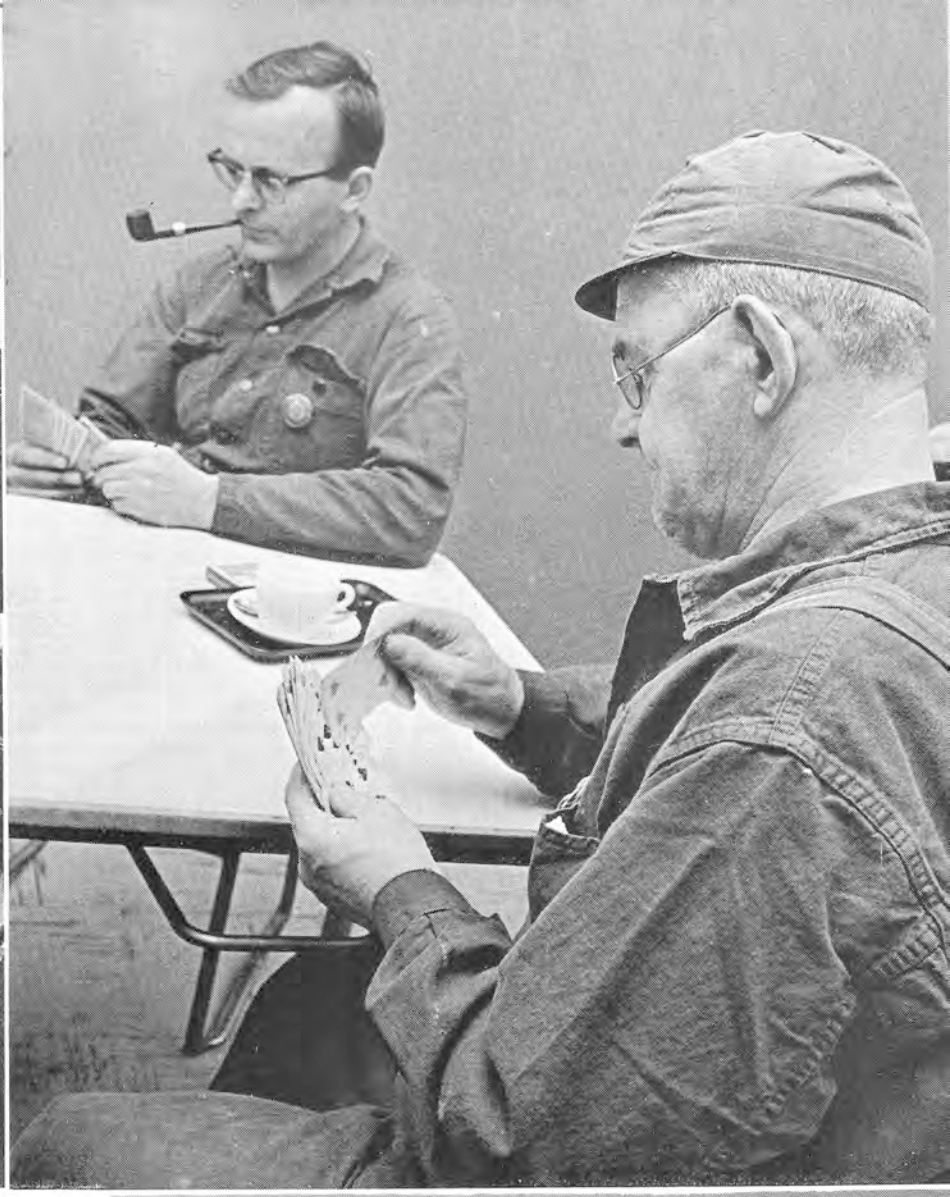

Ett vardagens viloställe.
Blir man svettig i solgasset
kan man vila på sin arbetsmaskin och halsa
en tetra med skummjölk.
En frukostrast kan vara så mycket mera.
Hilding gick ut och knäppte
för en bildsida och fann
att ämnet kunde fylla hela tidningen.

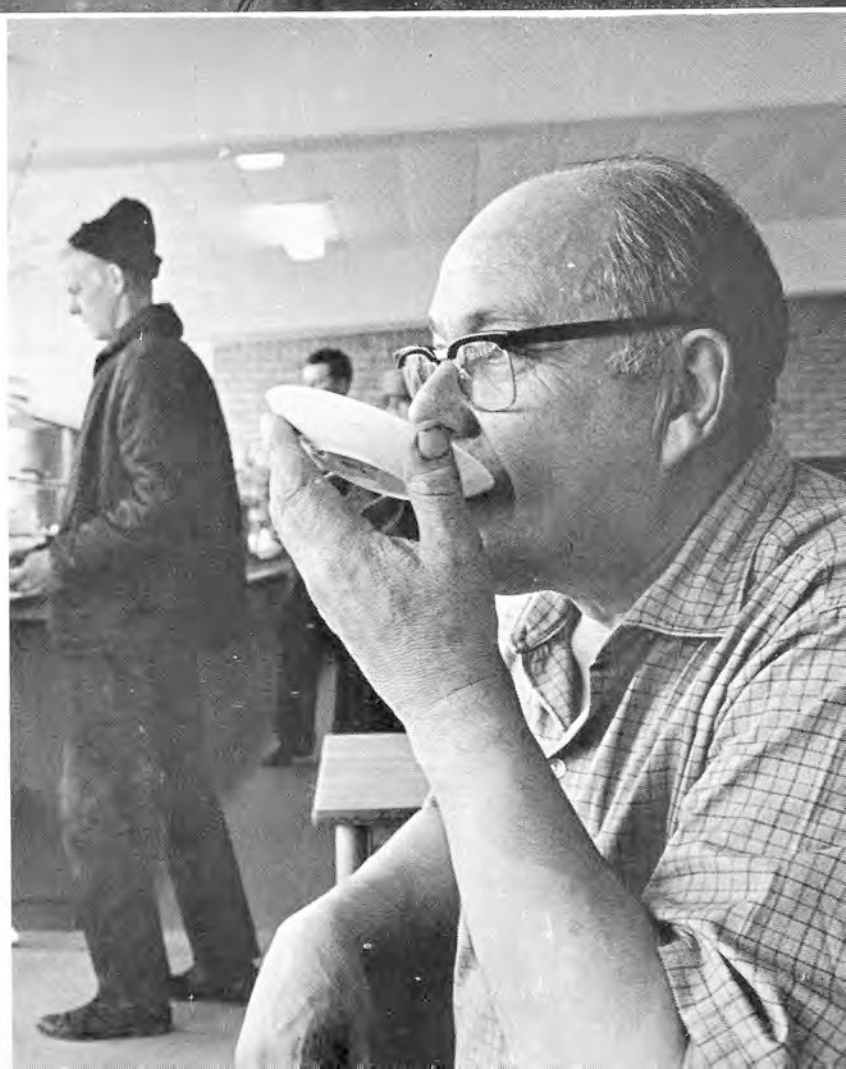

TILL SJÖSS

AXEL PETTERSSON

När man sitter å tänker på så bra å fint allt är nu i Gustavsberg mot när jag var barn, som var så fattigt å knappt med allt, alldeles i onödan. Tänk, så många mammor, som fick slita för att det skulle gå ihop att leva. För merendels var det många barn i familjerna, men så gott som alla klara sej å vart bra folk av dem. Å inte bara i Gustavsberg utan så har det blivit överallt. Det var nog lite tråkigt för ungdomar ibland, men nu har det ju blivit bättre på alla vis. Det fanns lite nöjen i alla fall, Dom kunde gå på klubben å dansa å på Femöringen i Oxhagen dom som ville, där Jeppe Söderberg spela dragspel. Men det fanns också andra nöjen. Man kunde gå i Missionshuset på nyåret varenda kväll om man ville, i 14 dars tid alldeles gratis. Å där fick man höra många varningens ord. Hur man åtlydde det — ganska dåligt. Jag kan aldrig glömma en predikant som sa: "Det går till en tid att leva utan Gud, men det går *inte* att dö utan Gud." Jag tänker även på dessa fina, rara ungdomar som spela å sjöng så vackert. Det var Edit Hagström, Berta Svensson, Agda Ekman, Anna Svensson å en flicka som hette Elsa, Johannes Blomberg å Edvin Johansson. Jag gick ut på Atlanten på mina vakter å tralla så gott jag kunde på deras vackra sånger. Om någon av dessa skulle leva nu, så ville jag så gärna genom Gustavsbergaren tacka dom för allt vackert.

Att jag sitter här vid Hägersten å skriver till Gustavsbergaren är bara ett under, för jag har varit så nära döden under första världskriget så många gånger som en människa kan vara det. Men det är så länge sedan, så nu är allt glömt. Det kan falla mej in att jag ännu den dag som är sätter mej ner å spelar deras vackra sånger. Ty jag har både orgel, cittra å gitarr å dragspel. Men dragspelet gör jag inga framsteg med. Det blir bara Stilla natt, mörkret flyr, dagen gryr o.s.v. Kära läsare, tro inte att jag blivit dum och sentimental, det är bara ett kärt gustavsbergsminne, som inte vill släppa taget. Men nu skall jag börja min reseskildring å den blir ganska lång. Men jag skall försöka göra den så kort som möjligt. Skulle jag skriva om allt det jag fick uppleva under dessa resor så skulle hela tidningen bli full. A nu börjar vi:

Jag å en maskinist Nordström var i sällskap å sökte jobb, men fick inte tag i något. Så kom vi till sjömansförmedlingen på eftermiddagen. Där fanns ett jobb som tredje maskinist på en båt som hette "Sir Ernest Cassel". Dom hade skickat dit flera stycken till Grängesbergsbolagets kontor, som vi fick veta — men ingen hade blivit antagen. Nu fick vi var sin lapp att gå dit å söka. Nordström ville inte ha det för han skulle gifta sig, å då har man naturligtvis inte tid med något arbete. Nu gick vi Stora Nygatan fram å så gick vi in på Kafé Ankaret å tog en kopp kaffe — surr förståss. Där satt vi å resonera å jag sa, att jag tänkte gå å höra på jobbet. Inte ta det, bara lukta påt. Nordström sa: "Ge f-n i det du Pelle, för det är så kallt i vattnet så."

Men nu skildes vi. Han bodde i Gamla stan å jag bodde hos min syster på Kungsholmen. När jag gick över Wasabron så var det så upplyst på Grängesbergsbolagets kontor, så jag fick för mej att jag skulle gå in där. Där kom en grabb emot mej å fråga vad jag ville. Jag sa mitt ärende. "Var så god å stig in här." Det stod Doktor Lundberg på dörren. När jag kom in så sa han "Sitt ner" — i en fin skinnstol. Han som tog in maskinisterna titulerades för doktor, å nu fråga han om det fanns några betyg. Jag drog upp allt jag hade i betygsväg å nu läste han. Så titta han på mej å så sa han: "Hur är det med nykterhet å sådant?" — "Ja, inte är jag nån inskriven nykterist, men det skulle aldrig falla mej in att ta något i tjänsten." — "Ja, det är just bästa folket det, Pettersson. Pettersson har ju farit som donkeyman å varit smed vid Finnboda. Ja, det är just sådana maskinister, som vi behöver här å Pettersson har så fina betyg, så jag antar Pettersson." Nu reste han sej upp å tog mej i hand å önskade mej välkommen i tjänsten, så sa han: "Pettersson förstår att det här är en stor båt, det är Sveriges största fartyg." Jag svara, att jag inte ville ha jobbet, men man kunde ju inte vara så fräck, när man stod inför en så fin man. "Nu ska Pettersson vara här på kontoret i morgon kl. 10. Så får han 100 kr. i respengar å ett brev, som han ska lämna kapten, när han kommer ombord. Tåget går i morgon kväll till Narvik kl. 19.05."

Ja, nu var jag på väg å fick sällskap med en prostson från Öland, som skulle till Boden å mobilisera. Jag har aldrig i mitt liv hört en människa, som skröt så mycket som han gjorde om sig själv. "Känn på mina muskler" sa han, "å känn på mina knogar, som är hårda som sten. Jag kan stå med en

10 kg vikt på lillfingret så länge som helst. När jag är över till Kalmar ibland, så törs ingen säga någe åt mej. Polisen i Kalmar bara blänger ålskinn på mej, men dom törs inte säga något åt mej, för dom vet så väl att jag inte är å leka med." Men jag tänkte att bara du kommer till Boden, så är det nog grabbar som tar hand om dej. Men det ville jag inte säga åt honom, för han hade en väska full med fina smörgåsar med pålägg på å han bjöd mej. Så det var bara att hålla med honom, för såna där prostar dom hade nog som inga andra hade det under kriget. Tåget hade göra två å ett halvt dygn till Narvik, å nu var vi i Kiruna å där skulle tåget stå i två timmar. Jag vart kaffesugen, men det var 10 minuters väg till restaurangen. Hur skulle jag komma dit. Det var 39 gr. kallt å bara plommonstop på skallen. Jag tog på en handduk å knöt på skallen å på med hatten å sen bar det iväg. Nu mötte jag folk i hallen å dom skratta. Dom tfodde väl att det var själva Toksjöblom, som var ända uppe i Kiruna. Nu tog jag in kaffe — surr förståss —å en så kallad sågspånsbakelse. Flickan som servera var så snäll. Hon kom in med kokhett vatten å hällde i koppen, hon påstod att det skulle smaka bättre om koppen var varm. Hon fråga mej: Har ni inge socker?" — "Nej." — "Ni ska få en bit av mej." — "Å jag tackar", sa jag. Nu kom hon med sockerbitar på ett fat. Å hon var så rar, så hon hade gott kunnat taga dom i handen. Jag skulle ha tagit dom med smak ändå. Om jag kunde träffa den flickan i dag, skulle hon få ett helt kilo av mej!

Ja, nu gick tåget igen å nu kom man till Riksgränsen. Där kom polisen med ett papper, som man skulle skriva på vad man hette å vad man skulle i Norge å göra, å nu var man äntligen framme i Narvik!

Så småningom kom man ombord å installera sej. Det var nu lördag å på söndag gick man i maskin å titta på hela alltet. På tisdag var vi lastade å skulle avgå till Amerika. Med detsamma vi lämna kajen skulle alla som kommit på i Narvik in till första styrman. Å där fick man en påminnelse om sin dödlighet. Där tillfrågas man: "Är Pettersson gift?" — "Nej" — "Lever far?" — "Nej" — "Lever mor?" — "Ja." — "Var bor hon?" — "Södra portstugan, Gustavsberg å hon heter Mathilda Pettersson." — "De e bra, nästa man." Alla dessa papper skulle lotsen ha med sig i land, så dom visste säkert vilka som var med å vart dom skulle skicka pengar å krigsrisk. Nu var vi på väg å närmaste anhalt var Kirkvall på Orkneyöarna, där skulle man in för kontroll. Där fick man ligga i tre dygn. Där fick man inte gå i land, men man fick skicka ett brev. Men det skulle vara öppet så myndigheterna kunde läsa det. Minsta ord om kriget så åkte det i papperskorgen. Dom lag igen det om allt var klart. Jag fick i alla fall iväg ett, man skulle ju låssas ha fästmö. Fast det ramla ju ner som ett gammalt skorstenskapell, dinglande, men det hör ju inte till den här saken.

Nu var vi på väg till Philadelphia i Amerika. Hela Nordatlanten var full av vrakgods å minor å tyska u-båtar. Livbåtarna hängde utanför jämt för man visste inte stunden, när det skulle smälla. Man fick inte klä av sej på frivakten — bara skorna. Jag hade kavajen på skottet å tofflorna inunder, en smörgås i fickan. Rätt som man låg där vart det ljust i hytten. Då lyste dom på en vem man var, å då på med kavajen å tofflorna så fort som möjligt, för man visste inte om det skulle smälla. Tyskarna hade en viss respekt för Grängesbergsbolagets båtar. Dom hade fått order att de första som sänkte någon av deras båtar, så fick dom ingen malm från Sverige. Det var flera stycken ändå som gick på minor å gick bort med man man och allt.

Foto: Erik Westerberg ur Gustav Blombergs fotosamling.

KONSUM • DOMUS

Konsumtionsföreningarna rekordhöjde marknadsandelen 1967

lyder rubriken till revisionschefen Stig Lundahls redovisning av 1967 års verksamhet i tidskriften Kooperatören. Föreningarna förmedlade för sammanlagt över 6 miljarder kronor.

Vidare konstateras en rekordartad medlemsökning, gynnsam kostnadsutveckling och därav följande ett tillfredsställande resultat.

I sin sammanfattning säger herr Lundahl, att det synes uppenbart att resultatet av det gångna årets verksamhet är en frukt av att konsumenterna/medlemmarna nu accepterar och uppskattar den moderna arbetsform som konsumentkooperationen gjort till sin. Moderna varuhus och restauranger, ökat varusortiment med höga kvalitetskrav också på specialvaruområdet, effektiva inköpsfunktioner och stark prisaktivitet är faktorer som medfört en bättre Konsumentservice.

Vår förening utgör en länk i denna kedja

Resultatet av föregående års verksamhet har tidigare redovisats i Gustavsbergaren och i vår verksamhetsberättelse.

Ser vi på utvecklingen i år under de fem månader, som är redovisade när detta skrives, så har försäljningen blivit avsevärt högre än samma tid föregående år och även högre än vi i vår optimistiska budget hade räknat med. Denna utveckling påverkar vår effektivitet och möjligheter att göra ännu mer ekonomisk nytta för konsumenterna.

Sol—sommar—semester—storförsäljning

När detta manus lämnas till redaktören så har just skolorna avslutat sitt läsår. Vi blir några tiotal tusen flera boende på denna sidan Skurubron och ute i skärgården under sommarmånaderna. Den förestående intensiva säljperioden har vi förberett sedan flera månader tillbaka — ja sedan förra hösten. Antalet studerande ungdom ökar för varje år och kommer till mycket god hjälp när vi skall klara personalbehovet under sommaren. För ungdomarna är säkerligen butiksarbetet ett bra komplement i utbildningen då de får syssla med praktiskt arbete och komma i kontakt med människor. I år har vi haft omkring 300 som sökt sommararbete — vårt behov var omkring 140. Av de som kommer är det många som arbetat flera år tidigare, och har god erfarenhet av butiksarbete. Våra sommarvikarier arbetar i perioder på 4—6 veckor. I år har alla skolungdomarna fått sätta sig på skolbänken hos oss och under en dag fått till livs vad som de bör veta och iakttaga när det gäller butiksarbete. *Det gäller det egna uppträdandet, plats i organisationen, klädseln, "sinne för service" etc.* Sinne för service stod högt på programmet.

Studiegrupperna

som varit verksamma under vintern har varit samlade till avslutning i Varuhusets Cafetéria. Vid denna sammankomst talades om den studiesäsong som varit och presenterades vad som skall komma till hösten.

Funktionärer och föreståndare

har också haft sin sedvanliga sammankomst före semestertidens början. Vid denna redovisades aktuellt om vår förenings verksamhet. Vid båda dessa sammankomster har man gått husesyn i varuhuset och den utbyggda möbelbutiken.

Vi tror på sommaren...

— och säger ha det så gott... *G. M-n*

Överst ses Domusparkeringen under utbyggnad. På förra sidan KF:s Ulandsseminarium besöker Gustavsberg och en interiör från utbyggda möbelbutiken.

FORUM, diskussionscirkeln som utger denna tidning, samlades till vårdebatt den 10 maj. Ämnet, Kyrka och Stat, inleddes av adjunkt Lars Wennås och diskussionen blev livlig. Skaran som samlats i SMU-gården var inte stor, engagemanget var däremot större hos de deltagande så kvällen blev både intressant och givande. SMU-are serverade oss musik, sång och kaffe. Efteråt gick vi ut i vårkvällen och fortsatte debatten.

OM ORIENTERING

Vad har orienterarna sysslat med i vår? Kan det vara något större nöje att snubbla över stenar och rötter på jakt efter små skärmar. Ja, de som börjar med den här sporten blir ett med den.

Det är inte bara tävlingshets, det är känslan av att bli avstressad efter veckans slit, det är känslan att kunna klara sig på egen hand även om man ibland kan läsa i tidningar om s.k. kompislöpning.

I Gustavsbergsgänget har vi framför allt Björn Nordin, som skymtar i tidningsspalterna. I vår har han presterat en hel del fina lopp. Det som gav mesta ekot var utan tvekan den landslagsuttagning, som han blev kallad till, och som hölls i skogarna i Linköpingstrakten. Bland femtiotalet startande, vilka bestod av svensk, norsk och finsk landslagselit sprang Björn in på en fin fjärdeplats.

I övrigt började han säsongen med seger i Lidingös natt och förde upp vårt lag i 10-milakavlen på sista sträckan från 98 till 70. 10-mila är orienterarnas höjdpunkt och här gjorde förutom Björn även Nils-Henry Freyne, Jan Dahlgren och Bertil Fall fina insatser.

Det som gläder oss mest är dock att vi fått en del ungdomar, som har blivit intresserade av orientering. I Skogsluffarnas kavle placerade sig förstalaget bestående av Tomas Wester, Ove Westerberg och Lasse Jonsson som sjua bland femtiotalet lag och i Hjortkalven där Per Öhlund sprang i stället för Lasse kom man femtonde, vilket också var förnämligt.

Utöver de här uppräknade kan vi också nämna Stefan Rydell, Sven-Erik Svanberg, Tommy Johansson och Lars-Bertil Arvidsson som samtliga visat goda anlag.

Om några år lär vi nog få se en del av dessa namn i vårt 10-milalag.

Till sist skall nämnas, att Björn Nordin blivit uttagen av Orienteringsförbundet att deltaga i en Öststatsturné, som startar den 29 juni och avslutas den 14 juli, under vilken tid inte mindre än 12 tävlingar skall avverkas i Östtyskland, Tjeckoslovakien, Österrike, Ungern, Polen och Jugoslavien.

Pierre

UPP OCH NER I BOLLSPEL

Gustavsbergs IF sysslar med två sorters bollspel och man har hållit till i Div. III i flera år. Nu har emellertid en ändring skett.

I Bandy har man avancerat till Div. II, men i Fotboll har man ramlat ned till Div. IV.

Den första matchen i serien gick på Farstaborg mot Enskede, men mot Duverts stronga elva hade Gustavsberg ingen chans. Man hade just fått ett flertal spelare justerade under träningen, så gästerna vann med 0—2.

Sen fick man möta Kärrtorp borta och man gjorde en jämn match. Uppreklamerade "Nacka" Skoglund hjälpte Kärrtorp till seger genom att placera en straff i mål. 1—0.

Sen var vi inne i maj månad och Årsta Södra kom till Farstaborgs gröna matta (de andra planerna hade varit synnerligen dåliga) och Gustavsberg vann med 2—0. Målen gjordes av Kjell-Åke Olsson och Bengt Sundström. På Nacka idrottspark mötte man så Järla och vann med bara 0—1. Bengt Sundström dominerade gustavsbergsspelet och nickade även in målet.

Den 19 maj skulle Gute från Visby komma till Farstaborg, men man fick flygförbud, så matchen måste skjutas upp. När den sen kom till stånd, så vann Gustavsberg med 3—1. Bruno Soldati, som brukar ha svårt att komma tillrätta inför hemmapubliken, nickade i mål, Sundström och Kåre Björk (på straff) antecknade sig i målprotokollet.

På Enskede ip mötte Gustavsberg Stureby och Bengt Sundström gjorde mål på passning från Olssén. Man lyckades också hålla nollan hela tiden ut, så vinsten var i knappaste laget.

Den 30:de maj kom Gubbängen till Farstaborg och efter 20 minuter var hy Gullicksson framme och gjorde 1—0. Efter lika lång tid kvitterade Rosengren för gästerna till 1—1.

Sen reste man till Mälarhöjdens ip och mötte Hägersten i en kvällsmatch. Gustavsberg var i stöten och vann med 0—5 och ändå brände man 2 straffar. Målen gjordes av Sundström 2, Gullicksson, Hörberg och Soldati.

Vi frågade lagledaren Svante Johansson om hans syn på laget, efter uppryckningen, som nu har skett.

— Ja, sa Svante, vi startade serien med flera skadade spelare, men nu har det bättrat sej. Det värsta vi har är att spela hemma, ty vi har publiken mot oss. En enda felpassning kan sätta publiken i uppror. Det vore bättre, om man hejade fram spelarna i stället för att håna dom. —

Den 13 juni kom så Olympia till Farstaborg, och det artade sig till en spännande tillställning. Gustavsberg tog ledningen i 4:de minuten genom Sundström och sedan nickade Ronny Andersson i mål. 2—0. Sen blev Gustavsbergs målvakt skadad och måste lämna plan och då utjämnade gästerna till 2—2, det ena målet på straff. Gustavsberg har nu 12 poäng och ligger väl till i serien.

Axman

BREVLÅDA

Gustavsbergaren II innehöll en del små oegentligheter av stor betydelse. Namn felstavade, typ *med* h när det ska vara *utan*, med två s i stället för ett — det är retfullt. Att få sitt namn omgjort, som Bertil Norbelie råkade ut för under Blockläsning i grundskolan, är ett misstag man vill be om ursäkt för, vad misstaget sen kan bero på. — Namn kan ramla bort, som under Modernäringen. Där skulle stå Margareta Hald. — Namn i form av förkortningar kan feltolkas. VVS är som någon läsare torde veta inte att tolka som gjordes utan står för Värme Ventilation Sanitet. Man måste kolla och dubbelkolla sina informationer! — Namn kan ha ännu större betydelse i vissa sammanhang, om dom inte finns. Bertil Säfström blev utbytt eller förväxlad och därmed borttappad, när han på grund av en fin rolltolkning i Scenstudions marsframträdande borde blivit särskilt framhävd. Vi ber om ursäkt en gång till.

Red

Vid familjefesten på Folknykterhetens dag den 23 maj i Folkparken medverkade Skolorkestern under ledning av Sven Wahrenberg. Länkarnas ordf. Gustav Andersson talade. Den från TV och folkparksturnéer kände illusionisten Agdur trollade och vissångare "Broder Tor" (Tor Bergner) sjöng visor av Ferlin och Dan Andersson. Scenstudions ungdomsgrupp medverkade med recitation av Ulla Svensson och sång av den utökade sånggruppen Les Quatres. Ett trevligt och bra program som uppskattades livligt av publiken.

Från vänster Ingemar Persson, tidigare Thermia-Verken, Arvika, nu produktutvecklare på vår utvecklingsavdelning; Rolf Ling från AB VVS-konstruktioner, Katrineholm, likaledes produktutvecklare och ing. Erik Schönberg, utvecklingsavdelningen, tidigare på vår Reftelefabrik.

Leif Wallin, som arbetar på reklam på den värmetekniska sidan, kommer från Sandvikens Järnverks reklamkontor, där han sysslade på verktygssidan. Henry Strömson utexaminerades från facket för Grafisk formgivning på HKS, d.v.s. den högre kursen på Konstfackskolan, arbetar med reklamen för hushållsporslin, konstgods och ornamin.

Axel Essman, 73 år, lämnade sin tjänst vid vårt vattenverk den sista april i år. På bilden får han en minnessak och blommor av sin chef, Anders Steen. Med på bilden är också arbetskamraten Erik Lindahl och Torsten Box.

TPF:s Verkstadsklubbs styrelse 1968

Ordf. Birger Thunström, sekr. Erik Lindblom, Bengt Jonsson, Hans Axi, Wittori Ilmini, suppleanter, Alf Kaiberger, Alberto Deiaco.

TPF:s Lunchrumskommitté

Ordf. G. Poroli, Einar Hansson, Hans Axi, kassakontrollant: Einar Hansson.

TPF:s Samarbetskommitté

Birger Thunström, Erik Lindblom, Bengt Jonsson, Hans Axi, Wittori Ilmini, G. Poroli, Einar Hansson, Kurt Hagelin, Harry Dahlgren.

Skyddsombud 1968.

Klosettbanden b. vån.
Alf Kaiberger, ersättare Byss-Hansson
Klosettbanden 3 vån.
Einar Hansson, ersättare Alberto Deiaco
Bänkgjutning b. vån.
G. Poroli, ersättare Kai Lindblom
Bänkgjutning 3 vån.
Tore Norling, ersättare Alf Nordin
Lådbandet
W. Ilmini, ersättare Rolf Karlsson
Sprutglasering
W. Ögren, ersättare Pentti Dahlberg
Lagret
Gösta Olsson, ersättare P. Sartori
El. ugnarna
Sven Lindahl, ersättare Evert Andersson
Gipsgjuteriet
Sven Wallius, ersättare H. Andersson
Slamhuset
Göte Johansson, ersättare Kerttunen
Tekn. porslin
Maj Johansson, ersättare S. Karlberg
Plast
Helge Svedin, ersättare H. Lithander
Huvudskyddsombud
Harry Dahlgren, ersättare Bengt Jonsson.

SUNG-SKÄRVORNA

Gustavsberg har i sin ägo ett c:a 40.000 kinesiska skärvor från Sung-, Yüan- och Mingperioderna (960—1644 e. Kr.). De ägdes från början av Nils Palmgren, Kinakännaren, som dog 1955. I Gustavsbergs regi gjorde Nils Palmgren praktverket "Sung Sherds" som trots eller tack vare sin exklusivitet blivit en oumbärlig handbok för kinakännare och etnologer över hela världen. Den 28 maj öppnades en utställning av en del av dessa skärvor som i sin helhet i form av gåva från Gustavsbergs Fabriker nu hamnet där de rätteligen hör hemma, på Östasiatiska Museet i Stockholm. David Westman, som var Palmgren behjälplig vid bokens tillkomst hade tillsammans med docent Bo Gyllensvärd, chefen för museet, ordnat utställningen.

UPPVAKTNING FÖR 300-ÅRINGEN

Vid Lunds universitets 300-årsjubileum uppvaktade Stockholms Akademiska Rektorskonvent med denna fina "vasen". Ursprunget var en stengodsurna hos Stig Lindberg, men den var lite för liten att ge till en 300-åring. Så började Stig med Sven Wejsfelt som drejare jobba fram denna 80 cm höga pjäs på fot. Men att dreja en så hög och kraftig pjäs har sina vanskligheter. Två ex. sprack i bränningen. Till slut blev det i alla fall en stengodskruka bränd i reduceringsugn i 1.320 gr. (Reducerad bränning innebär att bränningen sker under övertryck, d.v.s. utan syre, vilket ger ett annat resultat än oxiderad bränning, där syret deltar i processen.)

LITEN RAPPORT OM AKTIVITETER KRING KONSTAVDELNINGEN

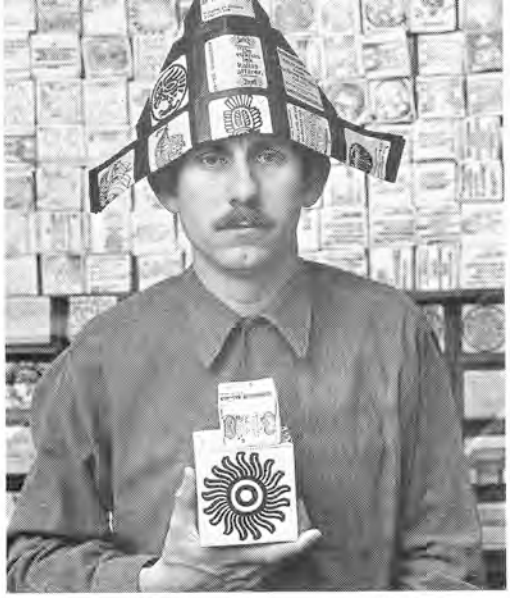

Ceramika är namnet på den nya utställnings- och försäljningslokal för Gustavsbergs Konstgods, som öppnats på PUB. Ceramika är en permanent utställning av både unika kollektioner av samtliga konstnärer och en representativ samling av seriekonstgods. Avsikten är att Ceramika sedan hålles levande av en serie visningar av nyheter och specialkollektioner, i första hand av unika produkter men också av nyheter på servisgodsområdet.

Ceramika öppnades med en kollektion stengods av Britt-Louise Sundell. Den innehöll bl.a. en del stora pjäser för offentlig miljö.

Nästa utställare var Bengt Berglund med unika saker och de nya kultstenarna, en serie kuber i benporslin och text och bilder, som nu börjat lanseras.

Under sommaren blir det en speciell souvenirutställning och under hösten kommer övriga konstnärer att ta lokalen i anspråk några åt gången.

Vid sidan av B. J. (vardagsnamn på affären vid Birger Jarlsgatan) har Ceramika nu den mest representativa samlingen av Gustavsbergs keramik.

Lokalen är inredd av reklamchefen på PUB, Sven Mellberg, och hans medarbetare under aktiv medverkan av våra konstnärer och PR-avdelningen. Trots den hårda kampen om kvadratmetrarna i ett dagens varuhus har PUB:s ledning reserverat en betydande yta för Ceramika. Man kan önska att detta har tillfört PUB ytterligare en attraktion med stor dragningskraft på olika kundkategorier.

På B. J., vars fasad tyvärr en tid framåt döljs av säckväv i och för uppfräschning, visades i slutet av mars det nya ornaminet. I slutet av april hade Börje Skohg visning av en stor kollektion silvermålade plattor och stenar.

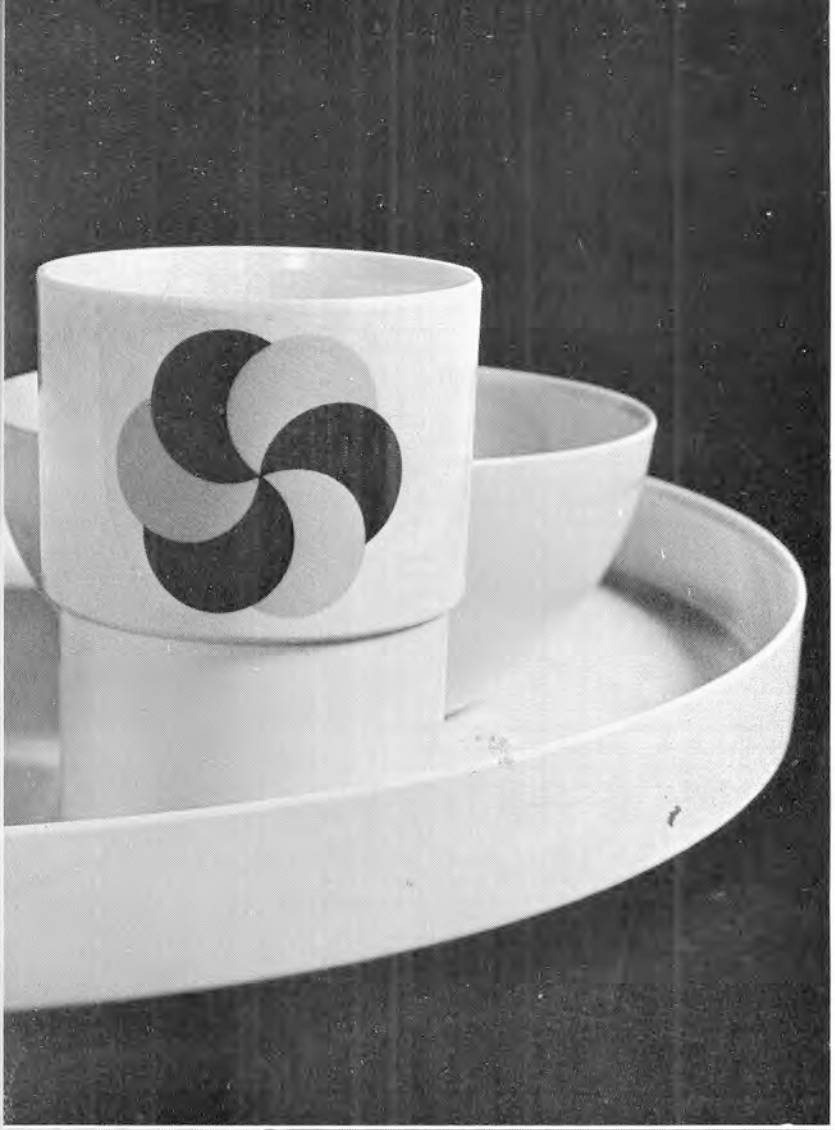

ORNAMIN EN NY FRIHET! EN FRÄN NYHET!

Gustavsbergs Fabriker har under våren lanserat en härdplastprodukt ORNAMIN (*orna*menterad mela*min*plast). Som formgivare står Stig Lindberg för en kombinerbar servis i fyra delar plus kopp och fat, i rött, vitt eller dekorerad, Karin Björquist för bricka, tallrik, assiett, skållrik, mugg i gult och rött med dekor, Rut Beskow för tre tallrikar plus kaffegods i gulvit eller blågrön variant.

Presentationen gjordes på 38 större Domusvaruhus med ett nytt reklammedium, ett litet säljtorg med bildvisning till musik. Uppföljningen av kampanjen har skett med stort intresse och pressen har givit lovord både för praktisk användning och utseende. Färg och form svarar mot den färgglädje som ligger i luften i dag och i synnerhet appellerar till ungdomen.

Priset har man tyckt vara för högt. Plastprodukter har fått en stämpel som någon slags ersättningsprodukt för en "finare" vara. Men ornamin och plastmaterial över huvud taget är ett framtidens alternativ på detta liksom flera andra områden. De senaste rapporterna om försäljningen visar i alla fall att intresset ökar. Det har i synnerhet Forum i Uppsala visat.

Den sprakande annonsen, som på vår baksida visar de tre varianterna i denna nya giv är anledningen till den avspänt lättsamma färgglädjen på vår framsida.

STIPENDIERESAN

Nu, när det åter är stipendiedags och gustavsbergsungdomarna planerar sina åtrådda resor kan det passa att återge den uppsats vi fått från Ingela Severin, tysklandsstipendiat förra året.

Jag är en av de ungdomar från Kvarnbergsskolan, som varje år får en stipendieresa till Tyskland. Mitt resmål var Trier, en stad vid Mosel några mil från gränsen mot Luxemburg.

I sällskap med Anneli Nilsson åkte jag den 12 juli ifrån Stockholms Central. Resan kunde inte ha börjat bättre, hela tåget var fyllt av skollediga ungdomar som skulle ut på sommarlov. Vi träffade också FN-soldater som hade varit i Ghaza under Mellersta Österncrisen. Senare fick vi platser tillsammans med andra Trierresenärer. Vi pratade alla bara om Trier. En visste att det var en gammal romarstad. En annan kände till att det fanns ett kurfurstligt palats, och själv visste jag att Karl Marx var född där. Det hade jag läst i morgontidningen innan jag åkte. Medan vi redan i våra tankar var i Tyskland susade smålandsstugor och senare Skånes slättbygd förbi utanför fönstret. Vi kom till Hälsingborg, Hälsingör och Köpenhamn, där en rund dansk konduktör kom och tittade på biljetterna. När vi hörde hans danska tyckte vi oss vara en bra bit på väg.

Vid 3-tiden på natten vaknade jag. Vi stod på stationen i Hamburg. En högtalare meddelade något på tyska och jag kunde inte förstå någonting. Några järnvägstjänstemän stod och pratade nedanför mitt fönster och inte ett ord uppfattade jag. Hur skulle detta gå?

Efter jordbruksområdet i Nord-Tyskland kom vi in i Ruhrområdet. Det bestämde vi oss för att tycka illa om. Luften var dimmig och illaluktande och smutsade ner alla byggnader. Städerna ligger i varandra, det var bara skyltarna, som talade om att det var olika städer, annars kunde man tro att det var en stad från Obershausen till Köln.

Från Köln åkte vi buss till Trier. Det tog 3,5 timmar och gick genom Eifelbergen, det är inte vad vi menar med berg utan skogsklädda höjder. Vi passerade racerbanan Nürnburgring, som är lagd i en 28 km. lång ring runt en borg, som heter Nürnburg. Eifelbergen, eller die Eifel, som de kallas på tyska, är ungefär 500 m. höga och de högsta delarna omkring 750 m. Södra delen är starkt vulkaniskt och innehåller basalt. I forna vulkanöppningar finns nu sjöar, de kallas Moore och fungerar som badsjöar för befolkningen i omgivningen. De är precis cirkelrunda och har mycket kallt vatten. Jag badade själv i en, den kallas Tote Moor, d.v.s. den döda sjön. Det finns inga växter eller djur, och det kändes faktiskt lite underligt.

"Min familj", som består av herr och fru Becker och deras 19-åriga dotter, bor i stadsdelen Pallien på västra sidan av Mosel. Den stadsdelen är mycket gammal och blev inte så mycket skadad under kriget, som den andra delen på samma sida av floden, Trier-West. Där är det fortfarande inte riktigt uppbyggt och där bor ganska fattiga människor. Stadsdelen blir ofta kallad "der wilde West" eller "Texas", då det är där polisen har mest arbete i Trier. På denna sida av Mosel finns det bara bostäder, små kvartersaffärer och naturligtvis caféer.

Min värdinna, eller "Gastelterin" som låter mycket trevligare, var en något allvarlig men mycket trevlig kvinna, berättade mycket för mig om sin egen uppväxttid, och hur det var under kriget. Hennes man var soldat under hela kriget, och hennes äldsta dotter var född under ett bombanfall i ett skyddsrum. Jag visste inte riktigt vad jag skulle säga, jag som inte hade vetat någonting om krig i hela mitt liv. Och som en ständig påminnelse var alla franska och amerikanska NATO-trupper som var förlagda i närheten.

Dagen efter min ankomst visade familjens dotter mig staden. Jag blev förälskad i den på en gång. Det finns mäktiga, stora minnesmärken från romartiden. Det mest berömda är väl Porta Nigra, det östra stadstornet i den romerska stadsmuren, som bl.a. inneslöt kejsartermerna, som upptäcktes när man skulle bygga den moderna teatern, en amfiteater och en basilika, som nu är protestantisk kyrka. Staden har ungefär 100.000 innevånare, men det kan man inte tro. Allt är gammalt och trafiken är inte särskilt svår genom staden. Särskilt det stora torget gav mig en känsla av medeltid. Torget fick sina marknadsrättigheter 958 och som bevis därpå uppsattes ett stenkors mitt på torget. Detta kors har suttit där ända till nu, då man tog bort det och ersatte det med en kopia. Jag passerade där varje dag på väg till skolan. Sista biten till skolan fick vi sällskap av ungefär 50 små pojkar och flickor, då skolan delvis var ett barndaghem. Flickorna var alltid klädda i Dirndl och pojkarna i Lederhosen. Tyska barn älskar att sjunga och ibland måste vi avbryta undervisningen för barnen på gården överröstade oss totalt.

Vi gjorde också utflykter med skolan. Den längs-

ta gjorde vi till Han-sur-Lesse i Belgien, där vi besökte droppstensgrottorna. Bussresan tog 4 ½ timme och företogs i en olidlig hetta, men i grottorna, som tog två timmar att gå igenom, var det kallt och vått, vilket fick till följd att hela gruppen ett par dagar senare var förkyld. Vi var också i Bernkastel, huvudstad i området för moselviner. Hela floddalen är bevuxen med vinplantor och när man betänker att varje planta ger en flaska vin, undrar man nog var man gör av så fruktansvärt mycket vin. En annan gång var vi i Idar-Obsterstein och tittade på ett ädelstenssliperi. Förr fanns det achatsten i jorden, men nu importeras stenarna. Det finns massor av sliperier i staden, men knappast någon annan industri.

Vad som bitit sig fast i mitt minne för att stanna där för alltid är ett besök på en krigskyrkogård nära Saarbrücken. Där stod i krigets slutskede ett stort slag och de döda soldaterna begravdes på platsen. Kyrkogården låg mycket vackert ovanför en dal mot öster. Här låg i prydliga rader små gravstenar med namn och årtal inskrivet. Man gick omkring och läste, 22 år, 35 år och bara 18. Spridda utrop hördes, men nästan alla var tysta. Jorden mellan stenarna var bevuxen med vitt gräs och här och var lyste en blomma. Varje år hålls här en minnesgudstjänst av män, som kom med livet i behåll från kriget. Min värd, herr Becker, deltar varje år.

Dagarna gick och vi utforskade varje liten gata i de centrala delarna. Det är så roligt med städer som har en lång historia bakom sig. De har en atmosfär av stolthet och vänlighet och kan kosta på sig att vara lite opraktiska och bökiga, utan att innevånarna klagar, som i modernt planerade samhällen. Snart var det dags att säga Auf Wiedersehen. Vi kände alla att det verkligen var på återseende. Därigenom blev inte avskedsfesten tillsammans med värdfamiljerna och lärarna något sorgligt minne.

Sedan återstod bara hemresan. Det blev som en baklängesfilm, fast väskorna var oerhört mycket tyngre. Innan vi kom till Köln, var vi alla ledsna att behöva lämna Trier. Men när vi kom på tåget, ville vi alla hem så fort som möjligt. I Köpenhamn försvann de första deltagarna ur gruppen och sedan fler och fler under resan genom Sverige. Till slut närmade vi oss Stockholm. Vi var mycket trötta och mycket smutsiga, men också mycket lyckliga.

Ich bin AB Gustavsbergs Fabriker sehr dankbar, dass ich diese Reise machen durfte. Sie ist wie ein glücklicher Abschluss von meiner alten Schule, die ich jetzt verlassen habe. Ich hoffe mein frischgelerntes Deutsch ganz zu verstehen ist. Vielleicht gibt es etwas trierisch drin, denn ich habe meistenteils von meiner Gastelterin gelernt.

Früher bedeuteten mir die Nahmen Mosel, Trier, Eifel nichts. Wenn ich jetzt davon höre ist es etwas anderes, weil ich Menschen dort kenne. So soll es überall sein, dann konnte man einander besser verstehen.

In der Ferienschule haben wir auch von deutschen Schulen, Wirtschaft, Litteratur, Regierung und der Geschichte Deutschland gelernt. Ich hoffe dass ich auch von Schweden gelehrnt habe, vielleicht ein bisschen für die Verständnis zwischen Gustavsberg und Trier gemacht.

Ingela Severin

UPPSTÅNDELSEBEKYMMER

Någon i min närhet hade en grav att smycka innan helgen. Då mindes jag mosters gravvård. Ja det var väl snarare min mors moster. Hon bodde invid kyrkan på berget under väderkvarnen i Tanums socken. Moster försörjde sig med möda på att sköta gravar för en kontantersättning av fem kr. per år. Jag lärde mig snart förstå att denna blygsamma summa kompletterades med skänker av många slag, smör, ägg, ull eller slaktbitar av oxe eller gödkalv. Det var också ganska klart att mosters omvårdnad av gravarna bestämdes av gåvornas storlek. En del gravar gick hon snabbt över med kratta och ogräshacka, andra ägnade hon en inträngande omsorg. Två gravar gick hon fnysande förbi. Den ena täcktes av en stor stenplatta, den andras två granitkistor gjorde växtlighet omöjlig.

Jag följde henne gärna på kyrkogården när läxan var klarad och när jag högläst ortstidningen för henne. Moster var analfabet. Det hade blivit något "mankemang" med skolgången, sa hon. En dag stannade jag beundrande inför stenplattans nyss förgyllda inskrift. Moster fnös: Uschijanemej, de e som om de skulle hindra han å komma upp. Som äkta schartauan hade hon bekymmer för uppståndelsedagen fast nog var det mest omtanke om näringen.

Tre decennier senare fick jag ärende till kyrkogården och gick för att söka mosters grav. När jag fann den sjönk jag ned på kanten med en flämtning. På en stenplatta, magnifik och dyrbar, som täckte hela graven läste jag hennes namn i guldskrift. Välfärden hade nått henne på kyrkogården. Måtte en snäll ängel stå henne bi på uppståndelsedagen.

Edla Sofia

AB GUSTAVSBERGS FABRIKER

ALLMÄN REDOGÖRELSE 1967

Hushållsporslin, konstgods, sanitetsporslin, badkar, centrifugalgjutna rör, värmepannor, plastprodukter, kyldiskar.

Fakturerade försäljningssumman var 242,2 milj. kr., vilket innebär en ökning med 35,3 milj. kr. eller 17 %. Ökningen ligger huvudsakligen inom byggnadssektorn av bolagets verksamhet. Denna sektor representerar ca 75 % av hela omsättningen.

Byggnadsverksamheten i landet låg på en förhållandevis hög nivå under 1967 på grund av en stor nyproduktion av bostäder. Reparations- och moderniseringsvolymen var däremot vikande, vilket bolaget mött med ökad marknadsbearbetning, bl.a. en reklamkampanj för utbyte av opraktiska och ohygieniska tvättställ.

Inom konsumtionsvarusektorn var ökningstakten något lägre, vilket också motsvarades av en viss försiktighet hos konsumenterna inom åtskilliga branscher.

Exporten ökade obetydligt. Till följd av vikande konjunkturer och ökad överkapacitet inom produktionen i flera avnämarländer har prisnivån på flera håll blivit så låg för byggnadsmaterial att de rörliga kostnaderna tangeras.

Efterfrågan på installationsfärdiga produkter ökar alltmer inom VVS-branschen och därvid har flera av bolagets tillverkningar varit ledande. Som exempel kan nämnas det installationsfärdiga badkaret och åtskilliga produkter för kompletta installationssystem på värmesidan. Produktprogrammet på villavärmesidan har förnyats och en stark upprustning av produktionsresurserna i Reftele pågår.

Hos Centrifugalrör i Oxelösund pågår ett livligt produktutvecklingsarbete för att ge kompensation för vad plaströren tar från gjutjärnsrören. Försäljningsvolymen har också kunnat bibehållas och de vid årets ingång alltför stora lagren minskades till normal nivå. Produktionen av tryckvattenrör av segjärn, ett segt gjutjärn, påbörjades under året. Sådana rör motstår stötar och böjpåkänningar bättre än vanliga gjutjärnsrör.

PVC-rör för inomhusavlopp har ökat starkt liksom övriga plaströr. Även för utomhusavlopp introducerades PVC-rör under året.

Den äldre fabriksanläggningen i Gånghester, liksom den inköpta i Fristad har utnyttjats tillfullo.

Bland nyheter inom hushållsporslinssektorn kan nämnas Stig Lindbergs ugnseldfasta bordsserie Coq, som mottagits med mycket stort intresse av kunderna.

Antalet arbetare ökade under 1967 med 45 genom expansionen i sanitetsporslinsfabriken i Gustavsberg och plaströrsfabriken i Fristad. Ökningen av antalet månadsavlönade är ca 40, vilket beror på ovannämnda expansion och dessutom på en förstärkning av resurserna främst inom områdena produktutveckling, teknisk rationalisering och processutveckling.

Arbetskraftssituationen har förbättrats och nu kvarstår det endast svårigheter att rekrytera specialarbetare inom den keramiska verksamheten.

Företagsnämndens arbetsformer har anpassats till det nya nämndavtalet bl.a. genom bildande av ett arbetsutskott för informellare och tätare kontakter. Underkommittéer för de olika fabrikerna har sedan många år fungerat i Gustavsberg. Antalet ledamöter i nämnden har minskats till 22 och 4 sammanträden hölls under 1967. 24 förbättringsförslag premierades med sammanlagt 4.160 kr.

Fabrikerna besöktes av ca 15.000 personer.

Ytterligare 5 egnahem för anställda har byggts av företagets byggnadsavdelning.

Inom sanitetsporslinsfabriken i Gustavsberg har en etapp med gjuterilokaler blivit färdig och en ny för montering m.m. påbörjats. Andra större byggnadsobjekt som avslutades under året är 44 radhuslägenheter för anställda, teater och specialbutiker i Gustavsbergs Centrum samt reningsanläggning för industriavlopp. I Oxelösund har ett nytt smältverk byggts för segjärn.

Den nya fabriksanläggningen i Fristad för tillverkning av PVC-rör började man bygga under hösten. Den skall tas i bruk under sommaren 1968. Investeringssumman för fastigheter och maskiner är beräknad till ca 25 milj. kr. och lokaliseringslån har erhållits av Arbetsmarknadsstyrelsen.

Bland större maskinanskaffningar under 1967 märks en anläggning för formning av tallrikar och tefat samt två nya tunnelugnar för sanitetsporslin. Nyanskaffningar för Fristadsanläggningen ligger huvudsakligen på första halvåret 1968, men flera nya rörsprutmaskiner togs i bruk 1967.

Varulagret minskade med 4,7 milj. kr., huvudsakligen genom att onödigt stora lager av färdiga produkter kunde nedbringas. Ökningen av fordringar på grund av försäljningsexpansionen uppgick till 4,3 milj. kr. Investeringarna i fastigheter blev 6,6 milj. kr. och i maskiner och inventarier 12,1 milj. kr. Denna ökning av kapitalbehovet finansierades genom årets resultatmedel.

Försäljningsökningen gav planerad ökning av täckningsbidraget. Kapacitetskostnaderna har dock stigit i snabbare takt genom den pågående förstärkningen av resurserna, både på anläggnings- och personalsidan. De förbättrade resurserna beräknas ge underlag för både ytterligare volymökning och sänkning av vissa produktkostnader. För flera av bolagets rörelsegrenar är dock f.n. rationaliseringsmöjligheterna begränsade varför kostnadsökningar måste slå igenom i prisökningar. Årsskiftet 1967/1968 höjdes hushållsporslinspriserna med 6—8 %.

Födda

14.4 Anna Charlotte, dotter till stud. Nils Göran Tillenius, Skärgårdsv. 13 och h. h. Anna Kristina f. Fransson
14.4 son till lagerbitr. Kjell-Åke Vermelin, Rutens v. 6 och h. h. Asta Linnéa f. Sköld
20.4 son till inköpsass. Erik Ove Nylander, Styrmansv. 10 E och h. h. Birgitta f. Skånberg
18.4 Maria Therese, dotter till Hans Christian Kristensen, Mörtnäs och h. h. Herdis f. Sörensen
22.4 dotter till fil. mag. Sven Rickard Mognard Johansson, Meitens v. 19 och h. h. Inga Brita
25.4 dotter till fabr.arb. Seppo Kalevi Rautiainen, Hästhagsv. 8 B och h. h. Eira Inkeri f. Salminen
2.5 dotter till faktor Lars-Göran Lorentzi, Meitens v. 7 och h. h. Inga-Lena f. Pettersson
8.5 son till målare Jan Olov Thunell, Rutens v. 2 och h. h. Anita Elaine f. Hagberg
13.5 dotter till fabr.arb. Taisto Viljami Ollila, Hästhagsv. 4 A och h. h. Marja Leena f. Viinikka
15.5 dotter till svetsare Kaj Bertil Bergström, Skeviksg. 4 och h. h. Marianne Vilhelmina f. Larsson
17.5 son till fabr.arb. Valmore Sega, Björnskogsv. 14 A och h. h. Inga-Britt f. Nilsson
18.5 son till fabr.arb. Danilo Mineni, Hästhagsterr. 3 och h. h. Adriana f. Martinelli
27.5 son till fabr.arb. Tom Henry Eriksson, Mariag. 2 och h. h. Kerstin Agneta f. Eneroth
28.5 dotter till typograf Klas Lennart Larsson, Björnskogsv. 14 A och h. h. Lisbet Margareta f. Larsson
23.5 dotter till fabr.arb. Giovanni Buscato, Mariag. 13 och h. h. Laura f. Castelli
2.6. son till fabr.arb. Sven Henry Fälldin, Styrmansv. 10 D och h. h. Siv Inger f. Berglund
3.6. son till assistent Stig Arne Lundberg, Björnskogsv. 16 A och h. h. Irma Hillevi Linnea f. Ljung
4/6 son till fabr.arb. Yrjö Sakari Viirret, Ingaröv. 6 och h. h. Marjatta f. Päivärinta

Vigda

13.4 Ulf Roland Åbrandt och Ingrid Margareta Eriksson
4.5 Hans Göran Henriksson och Ann Inger Maria Jonsson
14.5 Leif Erik Hörndahl och Ulla Margareta Sjögren
1.6 Nils Ronny Andersson och Ingegerd Christina Lindström
11.5 Lars-Gustav Oskar Andersson och Judit Betty Gustafsson
11.5 Eero Petteri Kettunen och Eeva Elina Piirainen
25.5 Pentti Mikko Similä och Gunnel Ingalill Viberg
1.6 Anders Persson och Ingegerd Christina Lindström

Döda

21.4 Fru Teresa Pelizzoli f. Pontali, Gamle Svartens v. 5 *64 år*
26.4 Fru Gunhild Linnéa Viktoria Frölund f. Elving, Mörtnäs *55 år*
17.5 Porslinsarb. Helge Bertil Stenström, Trallbanev. 8 A *51 år*
6.6 Byggnadssnickare Sven Sigvard Johansson, Mörtnäs *57 år*

Gustavsbergs scenstudio

inbjuder härmed intresserade att inkomma med förslag till kupletter, sketcher m.m. till en eventuell revy, planerad att framföras under kommande säsong. Hänvändelse kan göras till Hilding Ohlson, tel. 304 01, som ger alla upplysningar.

Disputation

Civilingenjör Lars Lidström, som sedan 1 april i år är överingenjör för den keramiska produktionen, disputerade den 22 maj vid Stockholms Universitet över ämnet Surface and bond-forming properties of quartz and silicate minerals and their applications in mineral processing techniques. Vilket på svenska lyder: Ytegenskaper och mineraltekniskt aktuella bindningar hos kvarts- och silikatmaterial.

Stipendium

Anne-Christine Jonson, Sadelvägen har tilldelats ett stipendium från Sverige-Amerika Stiftelsen. Stipendiet gäller studier vid University of Minnesota.

Tack

Ett hjärtligt tack till alla som uppvaktade på min födelsedag.

Svea Box

Ett hjärtligt tack till Fabriken, dekoravd. verkmästare och förman, Pensionärsföreningen, släkt och vänner för uppvaktningen på min 75-årsdag.

Adina Eriksson

Ett hjärtligt tack till Fabriken, arbetsledare och kamrater, släkt och övriga vänner för vänlig hågkomst på min 70-årsdag.

Elov Engström

*

För alla vackra blommor och vänligt deltagande vid vår älskade makes och fars, Bertil Stenströms, bortgång, ber vi att till Gustavsbergs Fabriker, Samarbetskommittén, arbetskamrater, grannar och alla vänner få framföra vårt varma tack.

Gudrun
Barn och barnbarn

För vänligt deltagande och för den vackra blomstergärden vid min makas och vår mors, Teresa Pelizzoli, bortgång ber vi att till vänner, grannar och Italienska Klubben få framföra vårt varma tack.

Francesco
Dante
Sergio och Anita

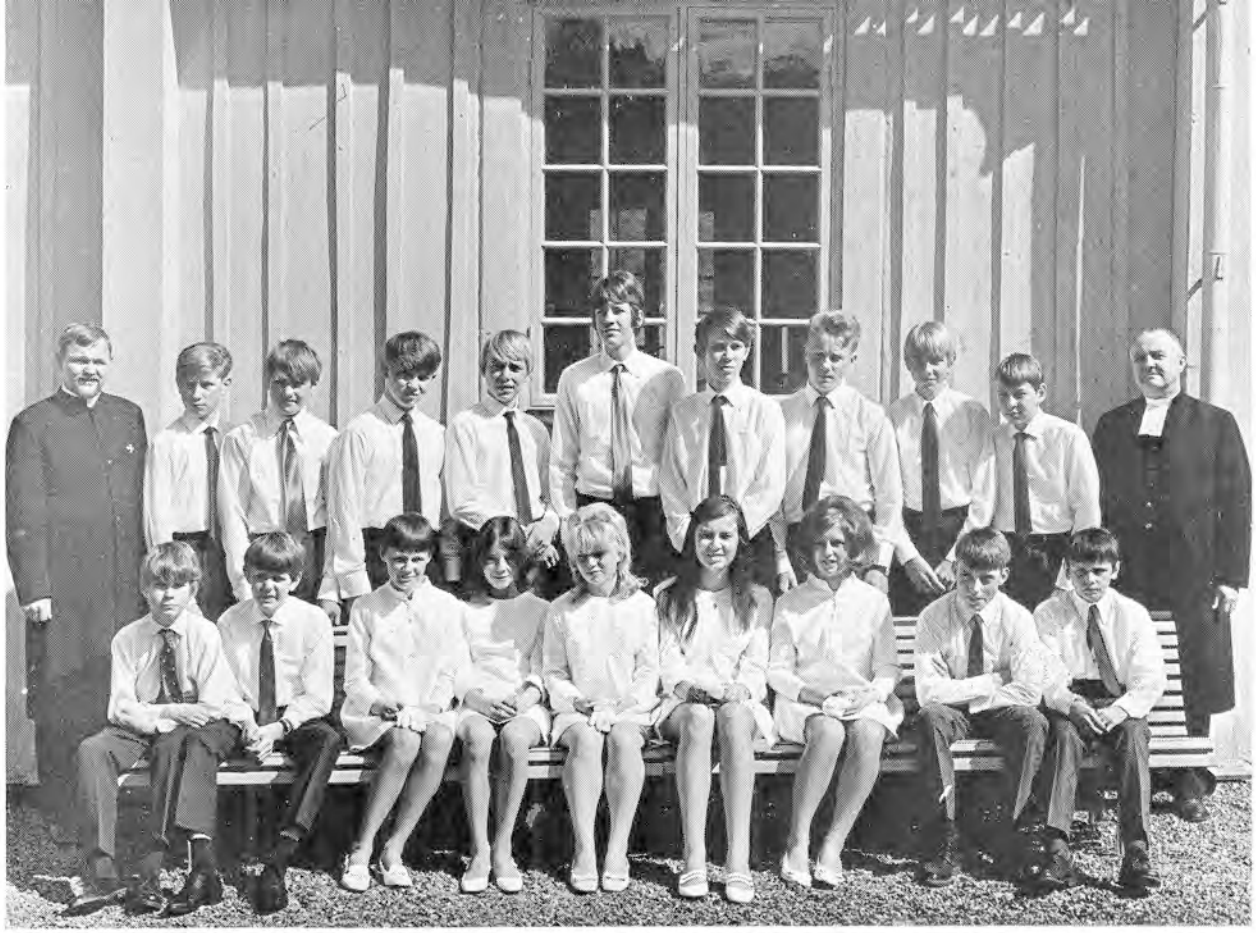

KONFIRMATION — INGARÖ

Konfirmandlärare Bill Wiman till vänster och till höger Komminister Elmer Töldsepp med sina konfirmander. Vi har bara en namnlista och kan tyvärr inte räkna upp ungdomarna i rätt ordning.
Mona Löfstrand, Ralph Ornered, Börje Larsson, Bernt Ekholm, Olle Bruer, Lars Gustavsson, Kjell Arne Wahlström, Åke Löfstrand, Anders Carlsson, Bo Lundberg, Gunnar Hindell, Håkan Karlsson, Thomas Lindgren, Monica Svensson, Ove Nyman, Ingrid Larsson, Olle Söderling, Marita Öhrn, Marie-Louise Lilja.

Munkmora, vårt nya bostadsområde i vardande, har vår kollega BLOCKET berättat om i sitt senaste nummer. Men det är en stor och glädjande nyhet och vi har bett kommunalnämndsordf. Harry Pettersson berätta lite om bygget.
Nu återstår endast planeringsarbeten för det senast uppförda bostadsområdet Styrmannen. Under tiden som detta uppförts har det nya området med arbetsnamnet Munkmora planerats. Detta bostadsområde kommer att anslutas till Aspviksvägen och byggas på bergssluttningen från Munkmoraberget med härlig utsikt över Ösby ängar. När detta läses är säkert arbetena med ledningar samt vägar i full gång. Dessa arbeten skall utföras av Bergendahl & Höckert AB. till en kostnad av c:a 2,25 miljoner kr. Hela området kommer att rymma 320 lägenheter och byggas i trevåningshus. Uppförandet av husen kommer att påbörjas på eftersommaren detta år och har anförtrotts byggnadsfirman G. A. Byggen, Västerås. Kostnaden för dessa är 20 milj. kr. Stadsplanen är utförd av Arkitekt Jan-Erik Egnell på KF:s stadsplaneavdelning. Husen är ritade av Arkitekt Bertil Ahlqvist, Stockholm.

EN MINNENAS KVÄLL

Av en händelse kom undertecknad att vara i Gustavsberg fredagen den 3 maj, den kväll då Scenstudion anordnat vårsoaré i Gustavsbergs teater. Det blev en minnenas kväll, ty det var så många gamla bekanta både på scen och i salong. Jag drog mig till minnes våra amatörspel i slutet av 20-talet och början av 30-talet, när jag vistades i Gustavsberg. Det fanns inte så fina lokaler på den tiden att få till förfogande. Det blev på värdshuset, i gymnastiksalen och på ängen nedanför kapellet. Vi gjorde så gott vi kunde, och vi var minsann inte blygsamma ibland, "vi spelade Hamlet", och man kan säga att de här blygsamma försöken var en början till bildandet av Gustavsbergs Scenstudio.

På soarén återsåg jag ånyo en hel del av deltagarna från den tiden, såsom Hilding Ohlson, Acke Björkman, Aina Magnusson, Alice Pettersson m.fl. Programmet som presenterades var av mycket hög klass. Sven Pettersson och hans orkester bjöd på en utsökt vacker musik, och Sven Pettersson är en god ledare för orkestern. ABF:s manskör under ledning av Vilhelm Samuelsson presenterade en ny stil i framförandet som man inte är van vid. Med ytterligare träning av framträdandet så kommer detta att bli ännu mera lyckat. Särskilt minns jag deras framförande av "Vackra Manja". I Tage Andersson har Gustavsberg en utmärkt tillgång i solosång. Ungdomsgrupperna Les Quatres och Gauls var förtjusande trevliga ungdomar, och särskilt minns jag "Fröken Cecilia Lind". Alice Pettersson läste många vackra dikter och hade ett utmärkt framträdande, och Hilding Ohlson skötte konferencierskapet med den äran. Alla deltagarna såg förväntansfulla ut och tycktes själva ha mycket roligt. Men varför var det ej fullsatt i den nya vackra lokalen med ett sådant fint program?

Som sammanfattning skulle jag vilja säga att det är en mycket fin tillgång för ett samhälle att ha så utmärkta förmågor till förfogande, och man kan konstatera att i dessa bruks- och fabrikssamhällen så har de aktiva fackföreningarna och ABF-arna åstadkommit ett mycket gott arbete för höjandet av trevnaden och kulturen i samhället. Jag önskar Gustavsbergs Scenstudio lycka till i fortsättningen.

Karlskoga den 28/5 1968

Yngve Brodén

Den årliga utfärden för de gamla anordnas av kyrkliga arbetskretsen måndagen den 5 augusti, med avfärd från Gustavsbergs Cenrum kl. 12. Resan ställs i år till Vaxholm. Bussar kommer som vanligt och hämtar vid ålderdomshemmet, Mariagatan, Villagatan och Ingarövägens hållplats. Anmälan om deltagande skall göras före den 1 augusti till tel. 300 52 (fru Hallin) 322 36 (fru Fall) eller 308 73 (fru Johansson).

El för friare fritid

Det som är bekvämt i stan ska ni inte avstå från, bara för att ni reser eller håller till i huset på landet. Gör det lätt för Er med hjälp av elapparater från Domus.

Calor resestrykjärn. Hopfällbart. 110/220 volt. 300 watt. 600 gram. **49:50**

Braun rakstav. Med Trimsax. Robust, oöm. **48:—**

Philips batterirakapparat. Batterierna räcker för 1—2 månaders daglig rakning. **59:—**

Gunda värmedyna. Fukttätt fodral med frottéöverdrag. Tre värmelägen. Överhettningsskydd. Lämplig som bäddvärmare. 30x40 cm. 220 volt. 65 watt. **24:50**

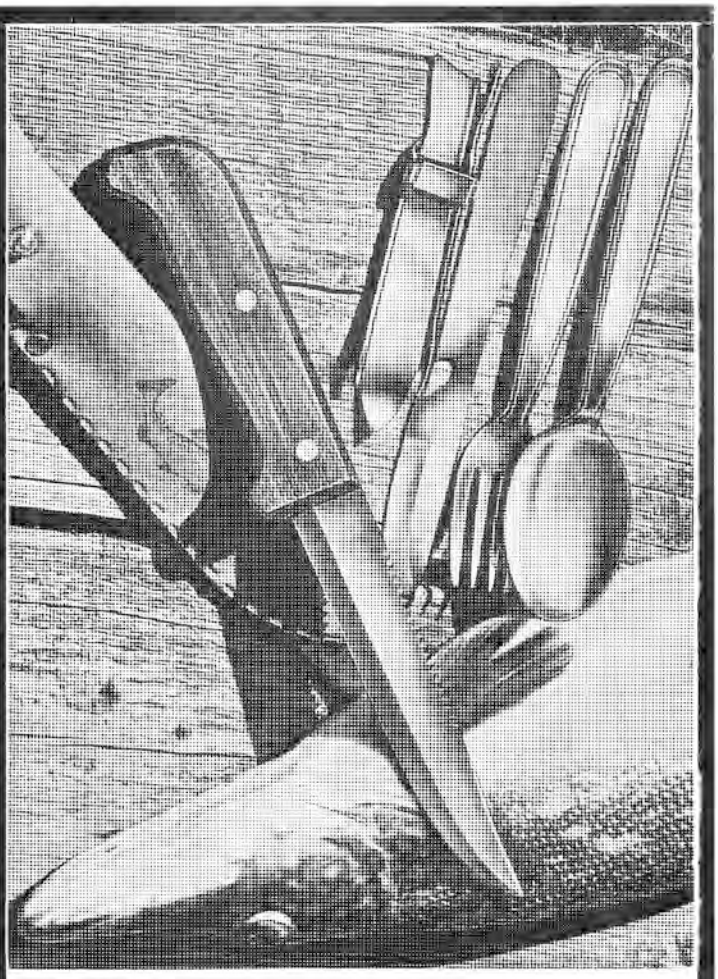

Bättre kan det inte smaka.

Vet alla sportfiskare och allt friluftsfolk.

Sport- och fiskekniv, rostfritt stålblad med tandad rygg för fiskfjällning, nitat träskaft med fingerskydd. Läderslida med skaftrem och tryckknapp. **8:75**

Campingbestick av blankpolerat rostfritt stål. Kniv, gaffel och sked med hållare, som är burk- och kapsylöppnare. I plastetui. **3:25**

Fiskekniv, 11 mm brett blad av rostfritt stål med tandad rygg för fiskfjällning, kapsylöppnare i bladet. 24 cm lång träslida med centimetermått. **1:50**

Flask- och burköppnare med infällt knivblad. Förnicklad. **3:—**

Lilleman, liten rak stek- och smörspade med vågtandat skär. **4:—**

DOMUS

GUSTAVSBERG

ÖPPETHÅLLANDE I VARUHUSET OCH MÖBELBUTIKEN

Måndag–torsdag .. 9.00—18.00
Fredag ..... 9.00—20.00
Lördag ..... 8.30—14.00

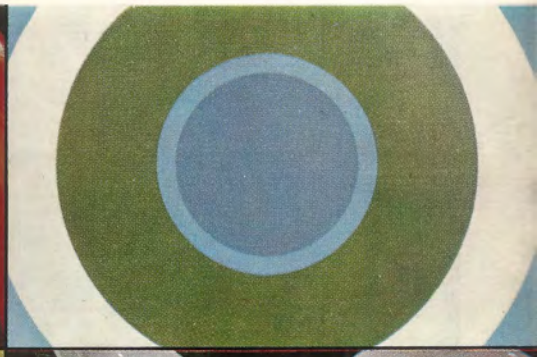

ORNAMIN
EN NY FRIHET!
EN FRÄN NYHET!

Det nya materialet som tål vardag,
tål diskmaskin, tål barn.
Fränt i färg för den unga festen.
Självklart för sommarbordet.
Görs av Gustavsberg.

Zoom. Formgivare Karin Björquist
Blues, Bas och Diskant. Formgivare Stig Lindberg
Träff och Zenit. Dekor Rut Beskow

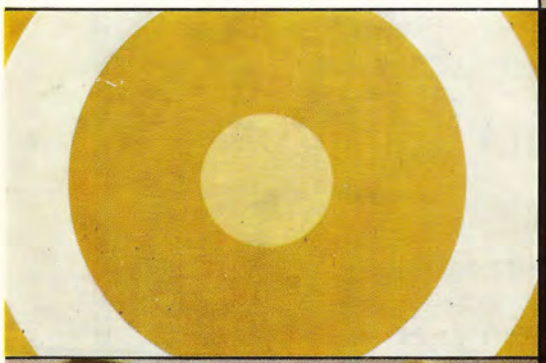

GUSTAVSBERG

Pris 1:75 inkl. oms.